

FORSKNINGSRAPPORT 5.7.2018

KOMMUNERNAS NÄRINGSÅTERVINNING

Taloustutkimus Oy

Petra Kantola

Undersökningens genomförande

- Denna undersökning har genomförts av Taloustutkimus Oy på uppdrag av NTM-centralen.
- Studien kartade situationen och åtgärderna beträffande näringsåtervinning i kommunerna enligt En näringsneutral kommun-projektets direktiv.
- Uppdragsgivaren svarade för spridningen av undersökningen. Målgruppen var alla Finlands kommuner och deras arbetstagare, tjänstemän samt förtroendevalda. Även alla andra intresserade fick svara på enkäten så länken till frågeformuläret var öppen för alla..
- Undersökningen genomfördes som en nätenkät 30.5.–18.6.2018. Det var möjligt att svara på antingen finska eller svenska. Den svenskspråkiga versionen tillsattes 4.6.
- Den totala mängden respondenter är 763. Sammanlagt fick man svar från 189 kommuner.
- Undersökningens resultat granskas enligt storområde samt på basen av respondentens roll. Denna information har kartlagts med hjälp av bakgrundsfrågor. Formulärets frågor finns i bilagorna.

SAMMANFATTNING AV RESULTATEN

Kommunerna främjar inte näringsåtervinning tillräckligt

- På basis av denna undersökning har man mycket positiva åsikter angående näringsåtervinning i kommunerna. Man saknar mer information, råd och resurser för att främja näringsåtervinning. För tillfället visar sig matsvinnets minimering vara det viktigaste temat för respondenterna.
- Informationsarbetet om näringsåtervinning och dess främjande har inte ännu nått alla kommunaktörer, eftersom näringsåtervinning inte var ett bekant begrepp för alla respondenter. En del respondenter tog ändå spontant upp näringsåtervinningens betydelse i sina öppna svar.
- Majoriteten av respondenterna anser att kommunerna har en betydande roll beträffande näringsåtervinning (84 %). Kommunerna bör också satsa mer än nu på näringsåtervinning (88 %). Man anser också att näringsåtervinning är ekonomiskt lönsamt, eftersom tre av fyra respondenter tror att det ger besparingar åt kommunen (73 %).
- Nästan tre av fem tycker att kommunerna inte främjar näringsåtervinning tillräckligt (57 %).

Minimering av matsvinnet är viktigt för främjandet av näringsåtervinning

- När det gäller främjandet av näringsåtervinning anses den viktigaste vara att matsvinnet minimeras samt att det svinn som uppstår samlas in och återvinns. 95 % av respondenterna anser att detta är mycket viktigt. Matsvinnets minskning togs upp även i de öppna svaren.
- Utöver detta anser respondenterna att olika former av insamling av bioavfall och överskottslivsmedel samt återvinning av dessa är det viktigaste temat beträffande kommunernas näringsåtervinning, dessa nämns av över hälften av respondenterna (54 %).
- Andra nationellt viktiga teman är ta i akt vattenvårdens mål i miljövårdsregleringarna och miljötillståndsbesluten (40 %) samt att kommunerna bildar nätverk med andra aktörer gällande näringsåtervinning (37 %).
- Respondenterna tillfrågades även vad det borde finnas mer av för att kommunen skulle kunna satsa ännu mer på näringsåtervinning än för tillfället. Bara en procent av kommunaktörerna svarade att deras kommun redan gör allt som behövs för att näring ska återvinnas.
- I kommunerna behövs speciellt mer att pröva på nya saker och utveckla nya metoder (54 %) samt information om och exempel på redan utförda åtgärder (51 %). Dessutom tycker respondenterna att man kunde satsa mera på näringsåtervinning genom pengar för olika experiment/projekt (36 %).
- I svaren finns inga stora skillnader varken beträffande region eller typ av respondent, utan åsikterna är huvudsakligen landsomfattande jämnt uppdelade

Faktorer som främjar näringsåtervinning – öppna svar

- I många öppna svar betonades minimering av matsvinnet och återvinning av bioavfall.
- Respondenterna lyfte även fram speciellt teman kring kunnande, utbyte av information samt resurser.
- Även tekniskt detaljerade saker som främjar näringsåtervinning nämndes.
- Denna fråga fick sammanlagt 112 svar.

” Det skulle vara intressant att veta hur man förverkligat näringsåtervinning i andra länder som är föregångare (på denna plan).

” Förverkligas bäst när förordningarna tvingar en att agera.

” Kommunerna borde utkontraktera näringsåtervinningen. Hör inte till kommunernas huvudkompetens.

” Mer information till invånarna, så man skulle öka deras motivering att återvinna. Uppmuntra (t.o.m sanktioner) invånarna till återvinning. Mer återvinningspunkter, att göra det så lätt som möjligt för invånarna att förverkliga återvinnandet.

” I många kommuner är det inte endast pengar som är ett hinder, utan okunnighet och inkompetens.

” Fördelarna som näringsåtervinning ger för både miljön och kommunen och också dess ekonomiska fördelar och inverkan på kommunens livskraft etc. borde betonas klarare så att det intresserar beslutsfattarna.

” Ett fåtal personer i kommunerna bär ansvaret om miljöfrågor / hör till någon som ”bisyssla”. Det behövs en allmän attitydförändring samt mer information på aktornivån.

” I många avseenden är sakerna i ordning. T.ex. industrins biflöden utnyttjas mycket noga. Centralisering och övervakning främjar nödvändigtvis inte saken, utan lokal förankring och innovation.

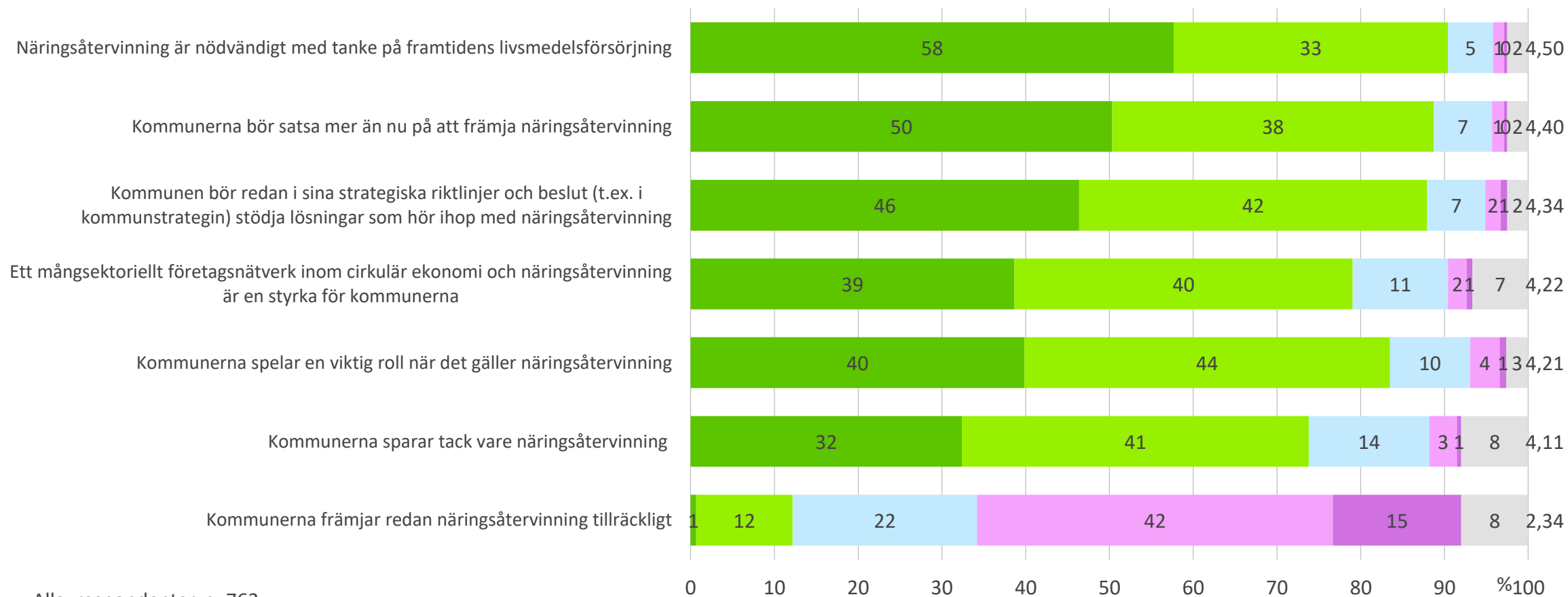
GRAFIK

Näringsåtervinning, cirkulär ekonomi och kommunen

Vad anser du om följande påståenden som anknyter till näringsåtervinning, cirkulär ekonomi (dvs. kretsloppsekonomi) och kommunen?

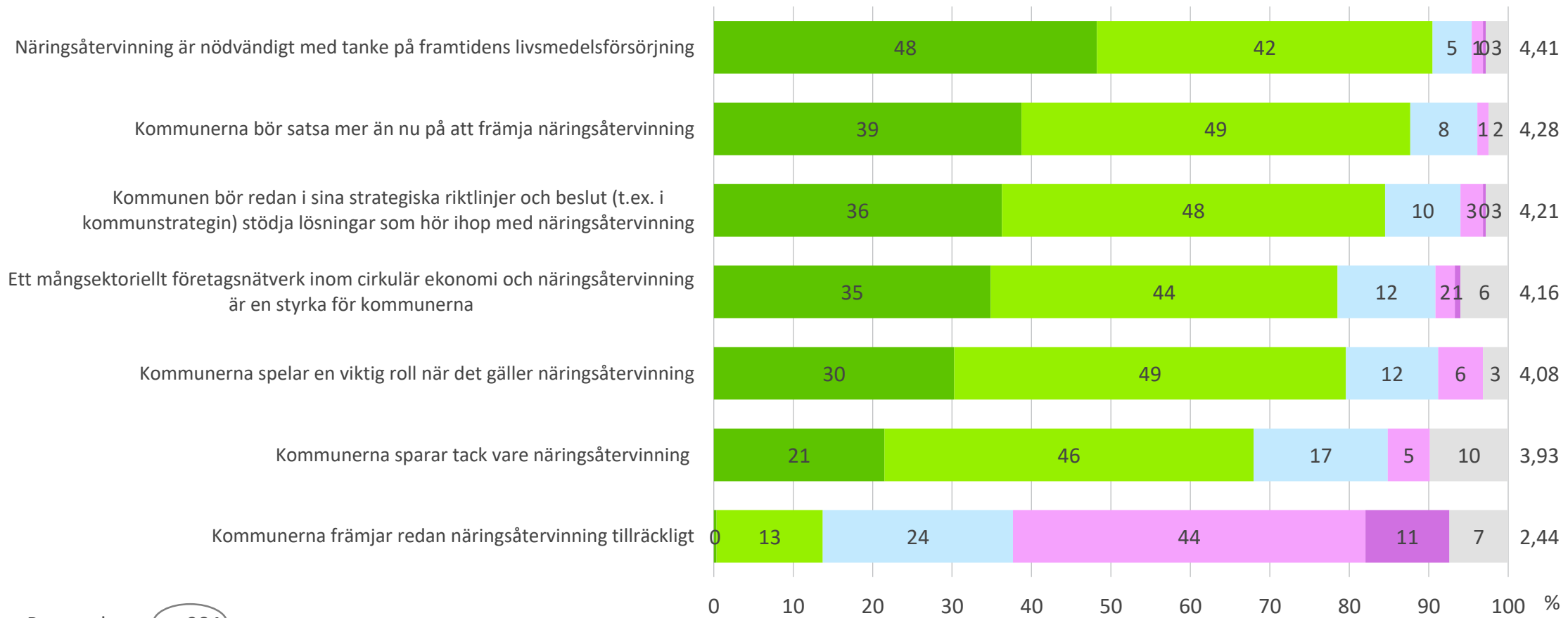
■ 5 Helt av samma åsikt
 ■ 4 I stort sett av samma åsikt
 ■ 3 Varken av samma eller annan åsikt
 ■ 2 I stort sett av annan åsikt
■ 1 Helt av annan åsikt
 ■ Kan inte säga

Alla respondenter, n=763

Vad anser du om följande påståenden som anknyter till näringsåtervinning, cirkulär ekonomi (dvs. kretsloppsekonomi) och kommunen?- Teknisk

■ 5 Helt av samma åsikt
 ■ 4 I stort sett av samma åsikt
 ■ 3 Varken av samma eller annan åsikt
 ■ 2 I stort sett av annan åsikt
■ 1 Helt av annan åsikt
 ■ Kan inte säga
 Medelvärde

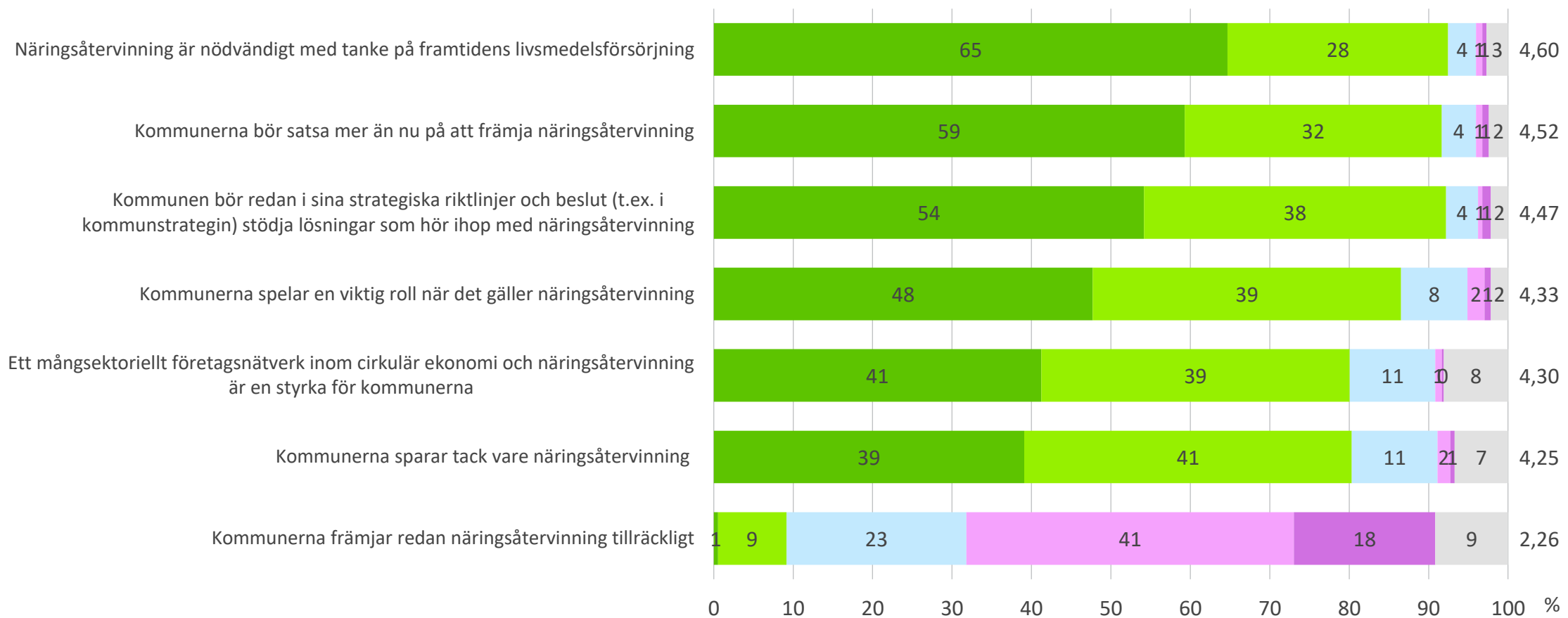

Respondenter, n=284

Teknisk: Miljövärd, miljövärdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

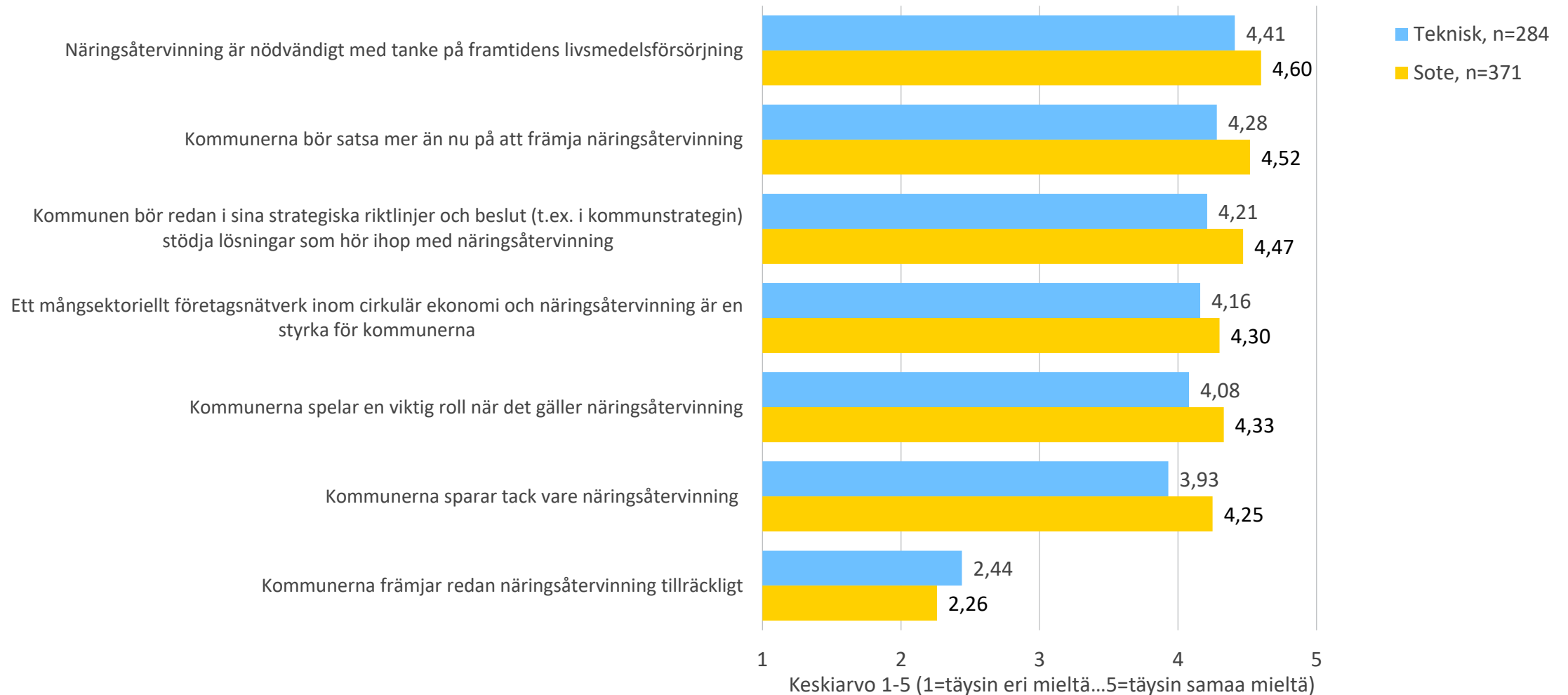
Vad anser du om följande påståenden som anknyter till näringsåtervinning, cirkulär ekonomi (dvs. kretsloppsekonomi) och kommunen? - Sote

■ 5 Helt av samma åsikt
 ■ 4 I stort sett av samma åsikt
 ■ 3 Varken av samma eller annan åsikt
 ■ 2 I stort sett av annan åsikt
■ 1 Helt av annan åsikt
 ■ Kan inte säga
 Medelvärde

Respondenter, n=371
 Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

Vad anser du om följande påståenden som anknyter till näringsåtervinning, cirkulär ekonomi (dvs. kretsloppsekonomi) och kommunen?

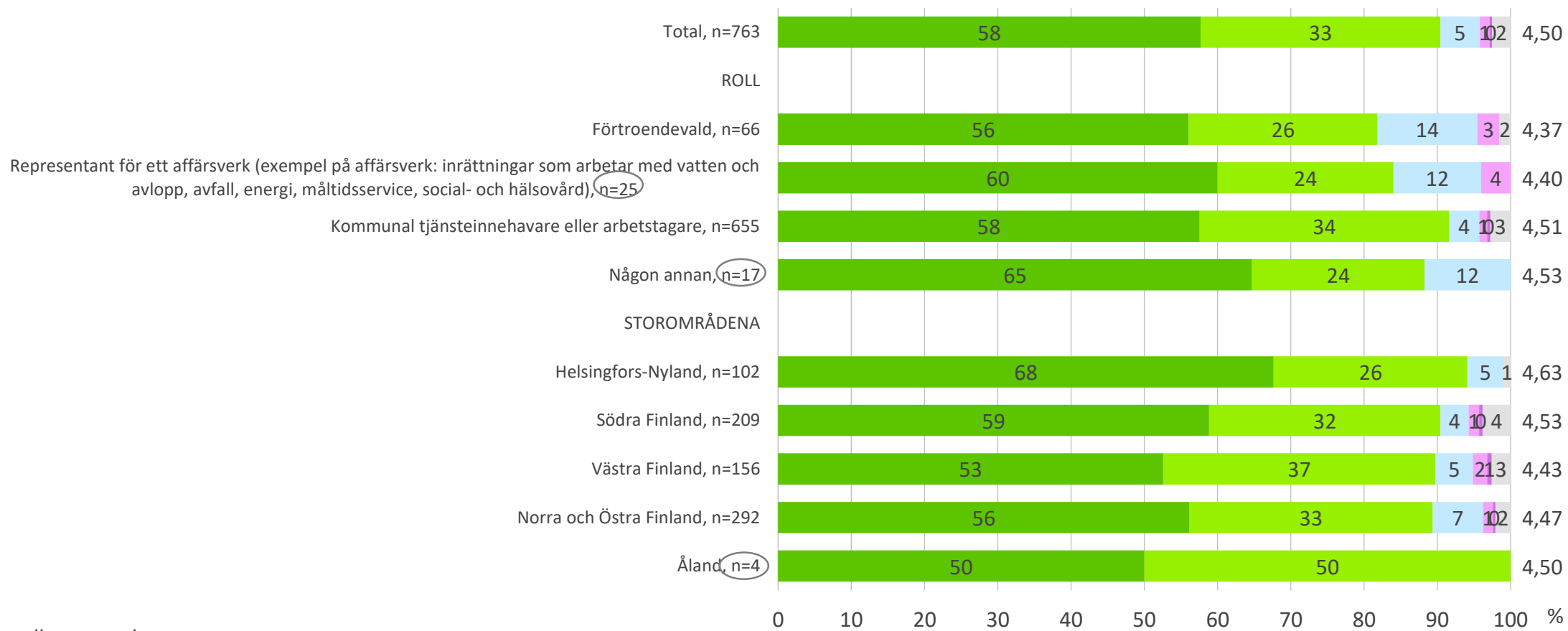
n= alla respondenter

Teknisk: Miljövård, miljövårdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

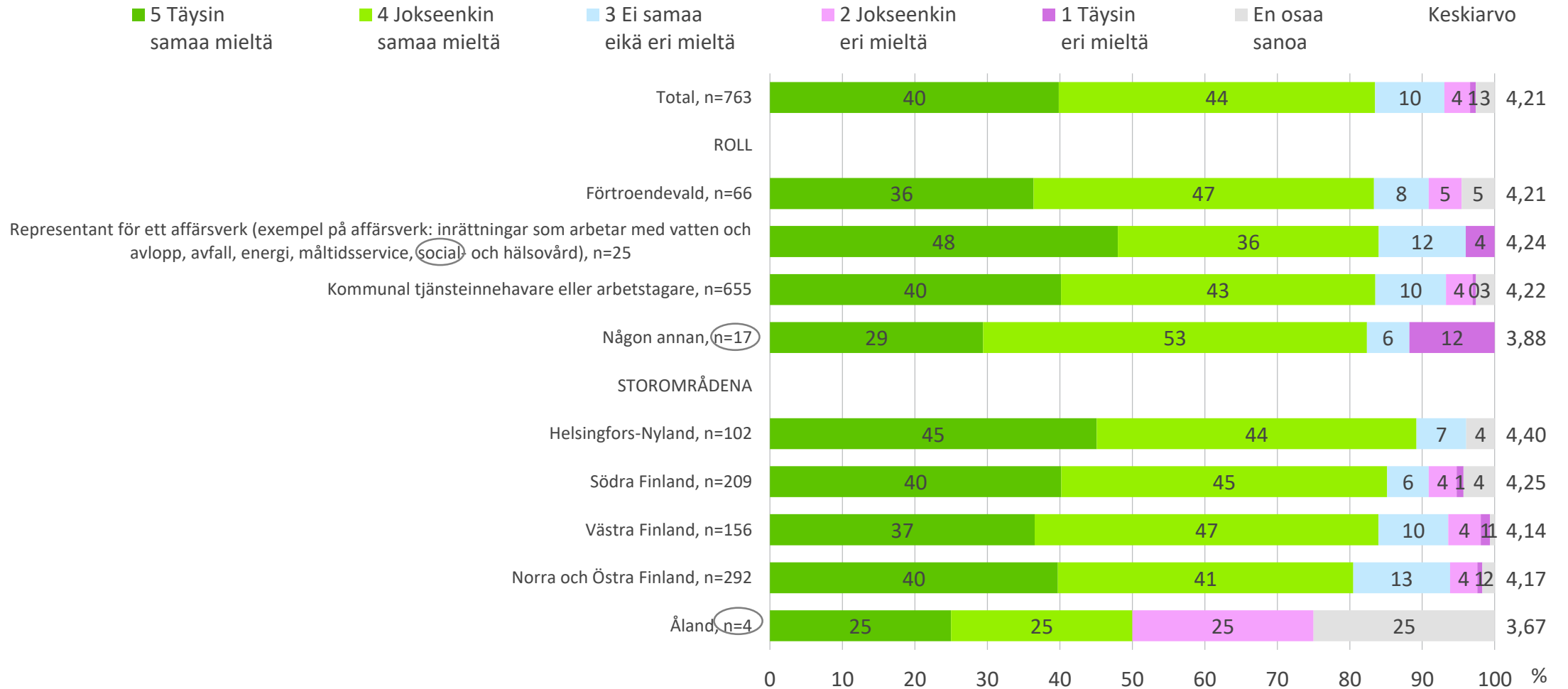
Näringsåtervinning är nödvändigt med tanke på framtidens livsmedelsförsörjning

- 5 Helt av samma åsikt
- 4 I stort sett av samma åsikt
- 3 Varken av samma eller annan åsikt
- 2 I stort sett av annan åsikt
- 1 Helt av annan åsikt
- Kan inte säga

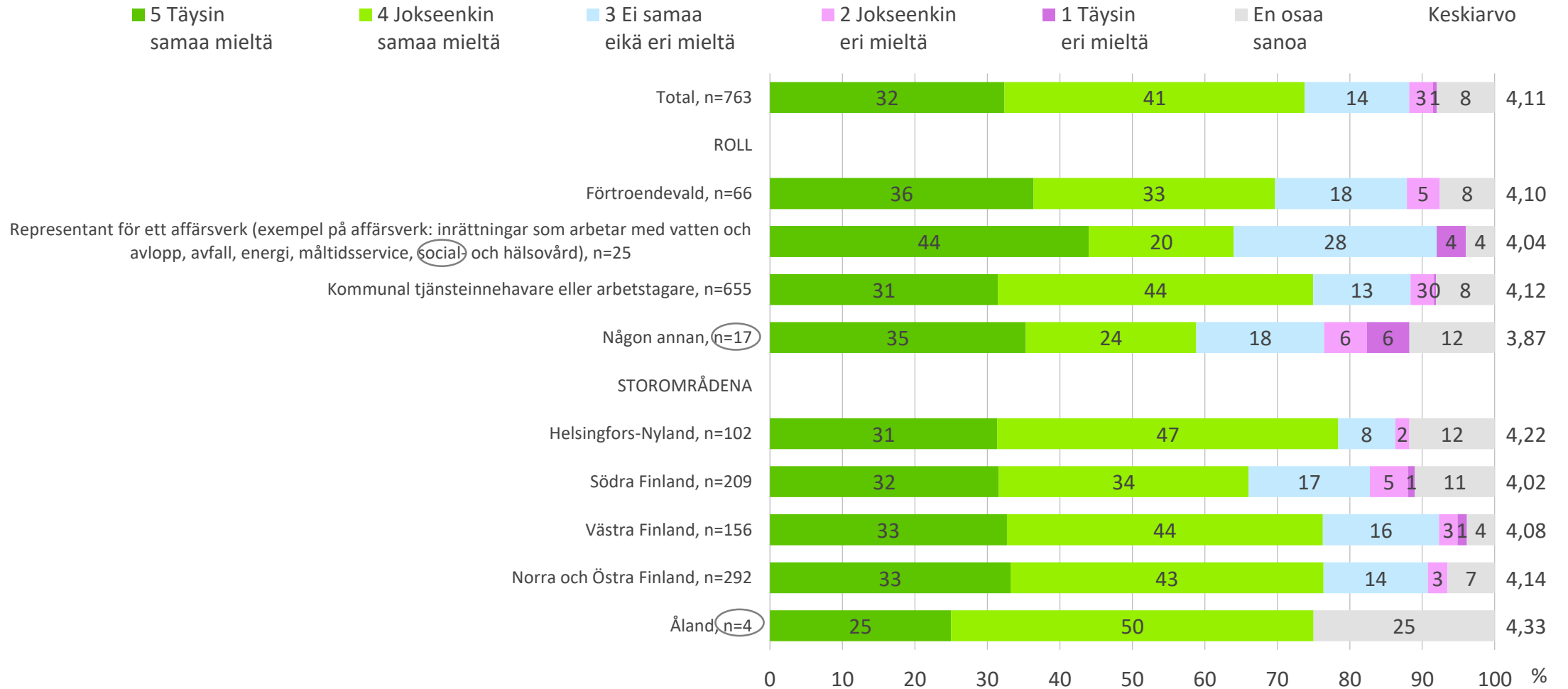
n=alla respondenter
n≤25, resultaten är vägledande

Kommunerna spelar en viktig roll när det gäller näringsåtervinning

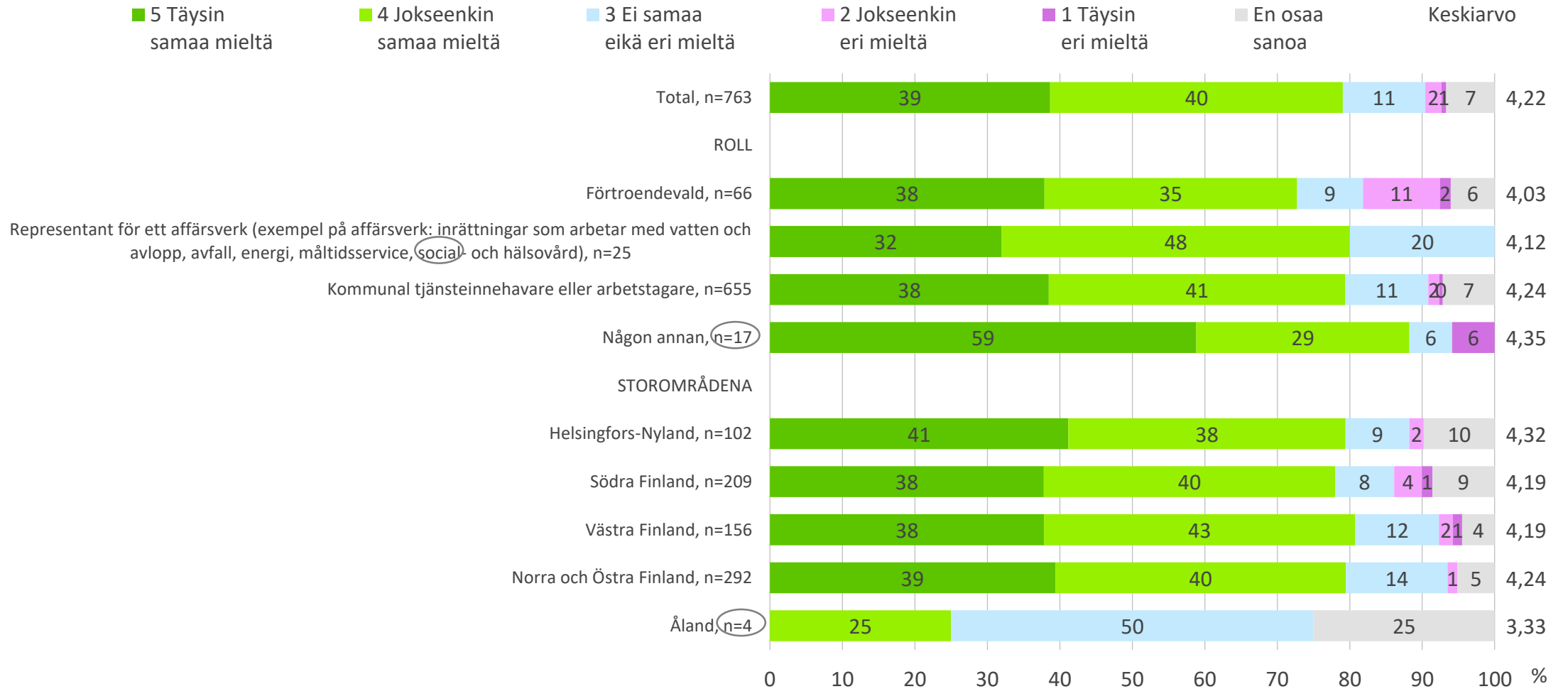
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Kommunerna sparar tack vare näringsåtervinning

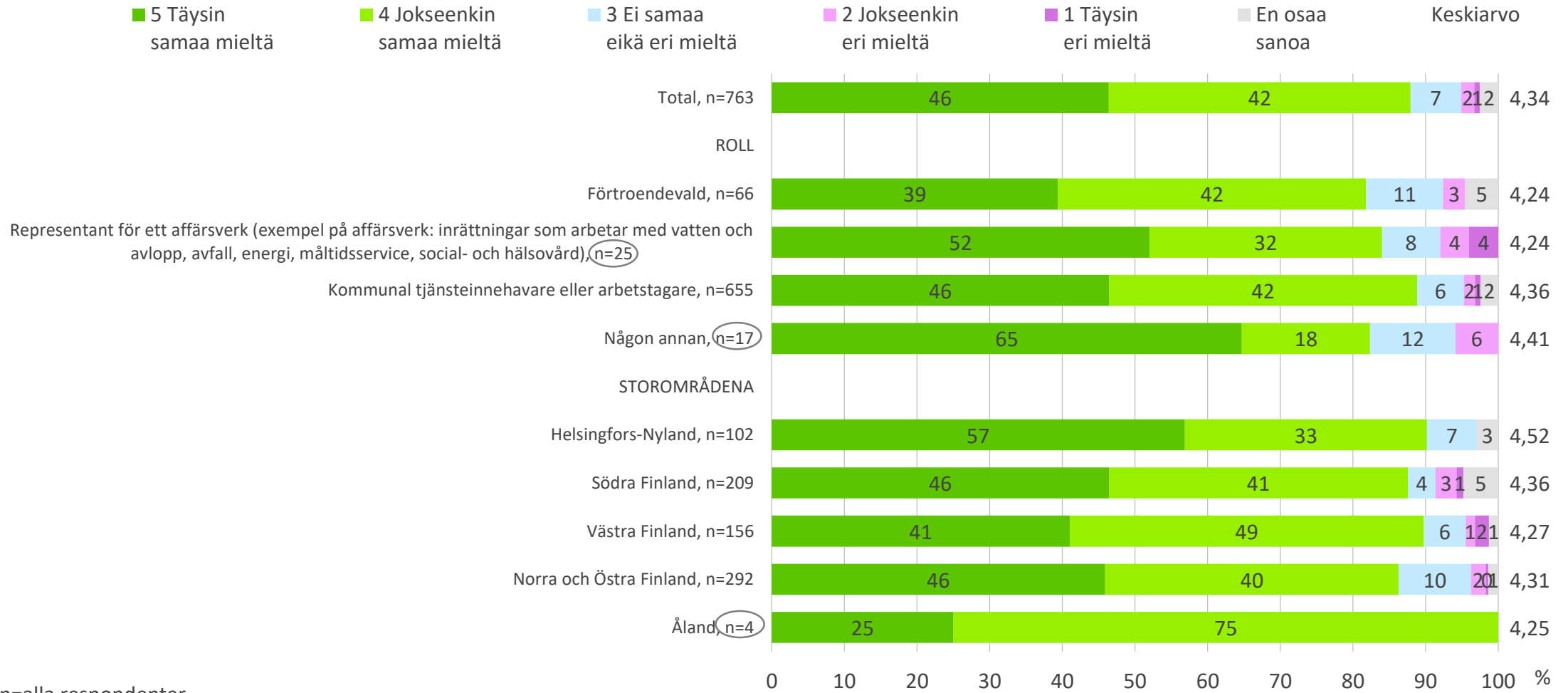
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Ett mångsektoriellt företagsnätverk inom cirkulär ekonomi och näringsåtervinning är en styrka för kommunerna

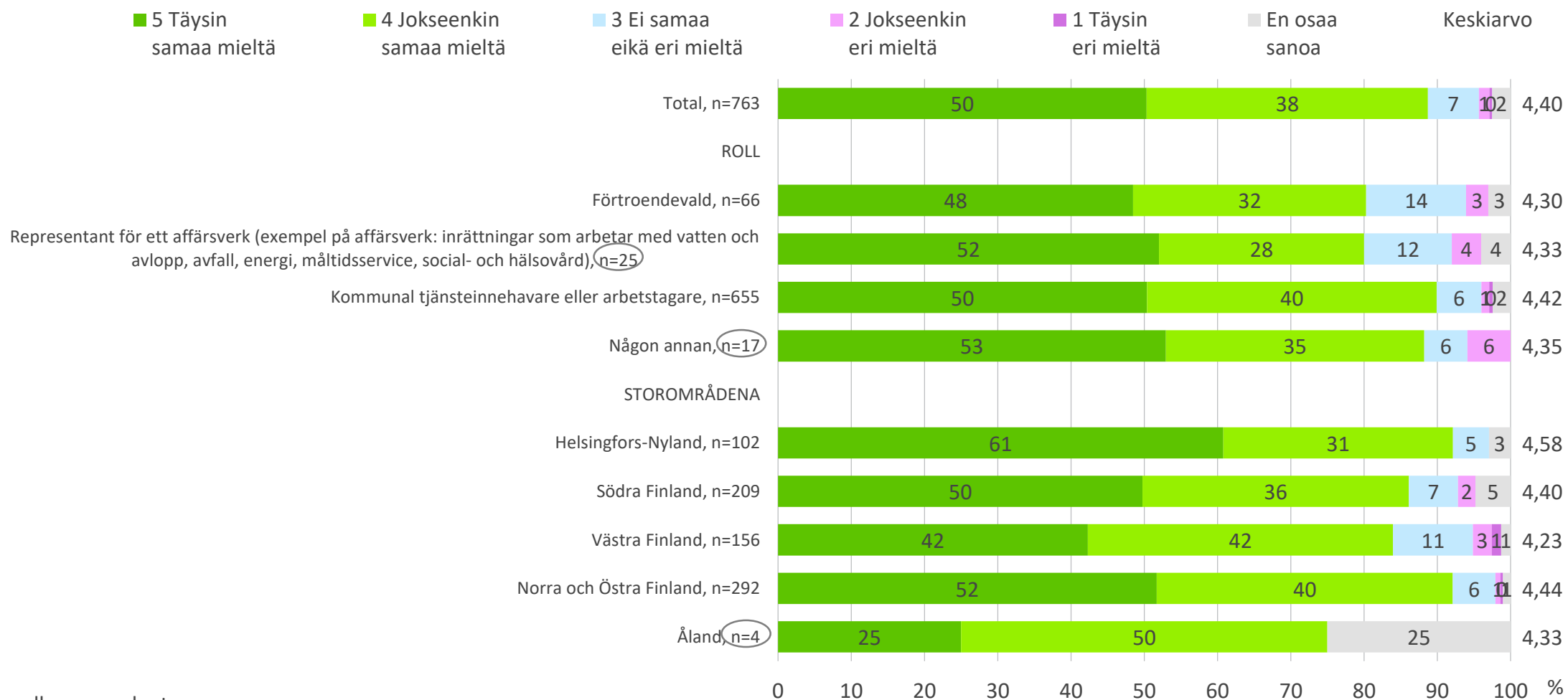
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Kommunen bör redan i sina strategiska riktlinjer och beslut (t.ex. i kommunstrategin) stödja lösningar som hör ihop med näringsåtervinning

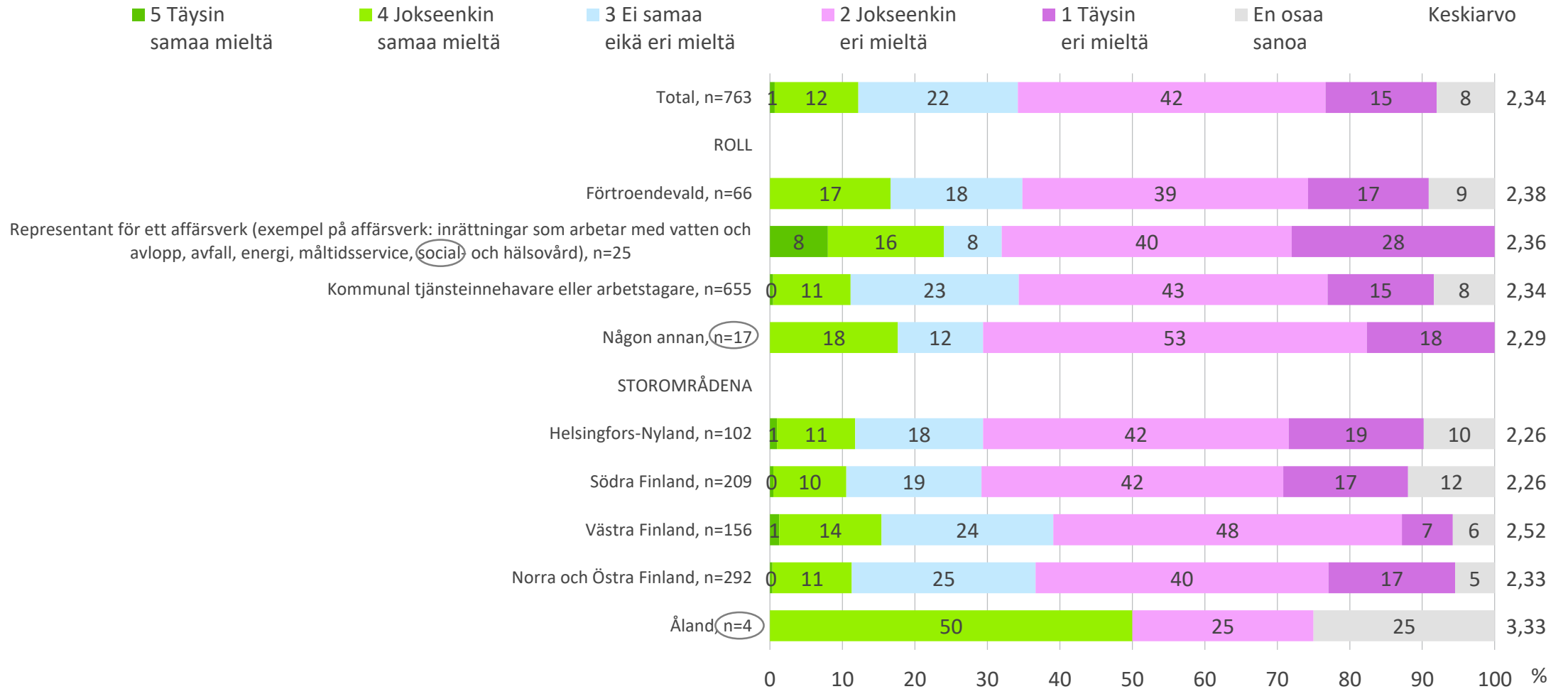
n=alla respondenter
n≤25, resultaten är vägledande

Kommunerna bör satsa mer än nu på att främja näringsåtervinning

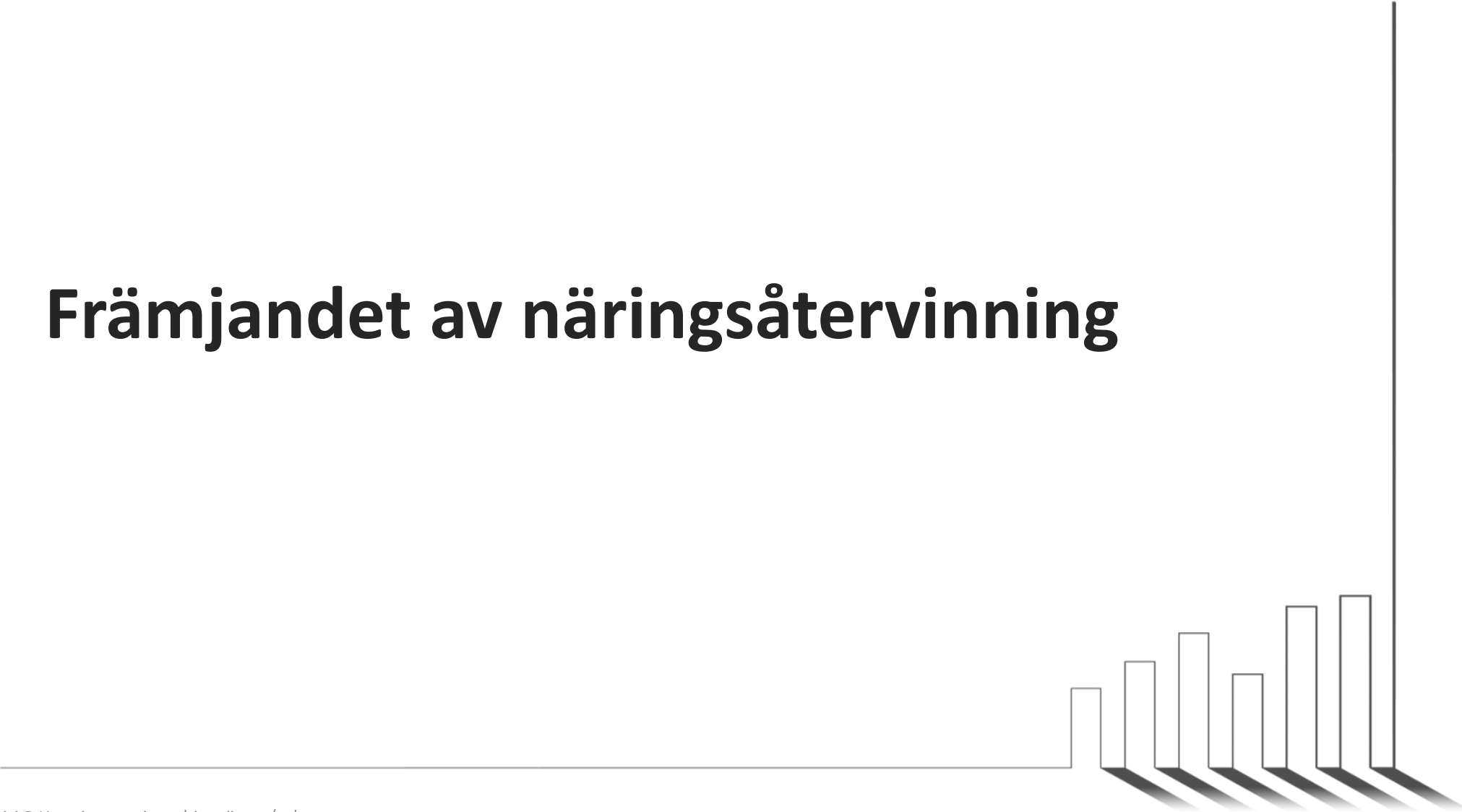
n=alla respondenter
n≤25, resultaten är vägledande

Kommunerna främjar redan näringsåtervinning tillräckligt

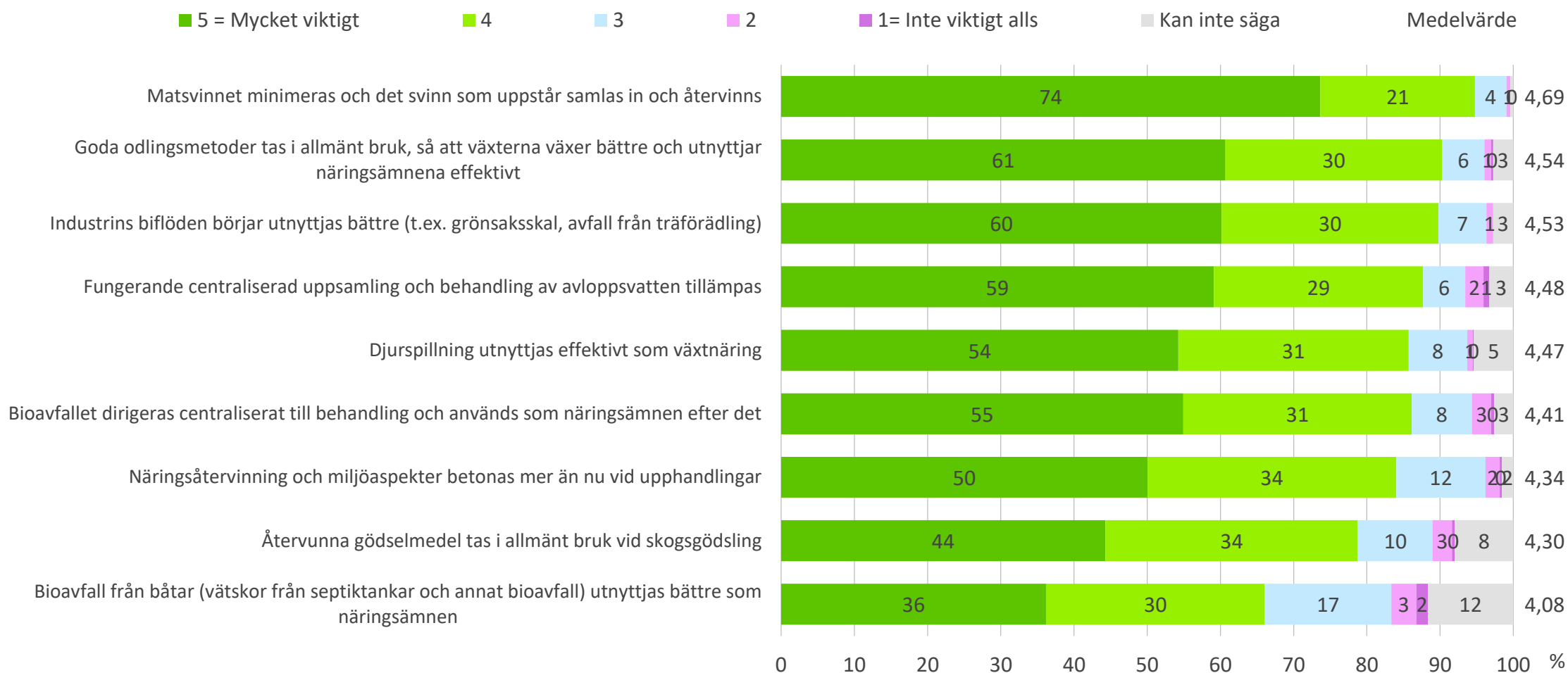

n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Främjandet av näringsåtervinning

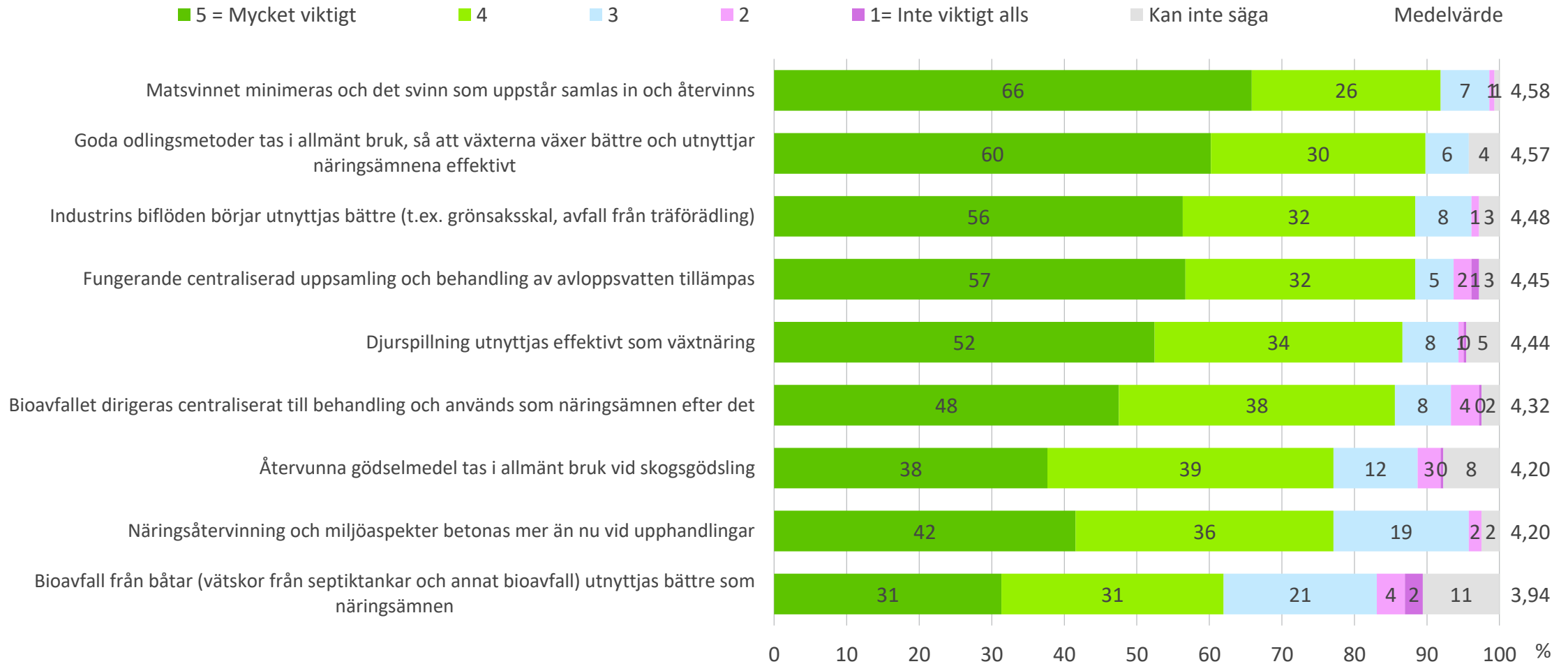

Hur viktiga tycker du att följande teman allmänt taget är för att främja näringsåtervinningen?

Alla respondenter, n=763

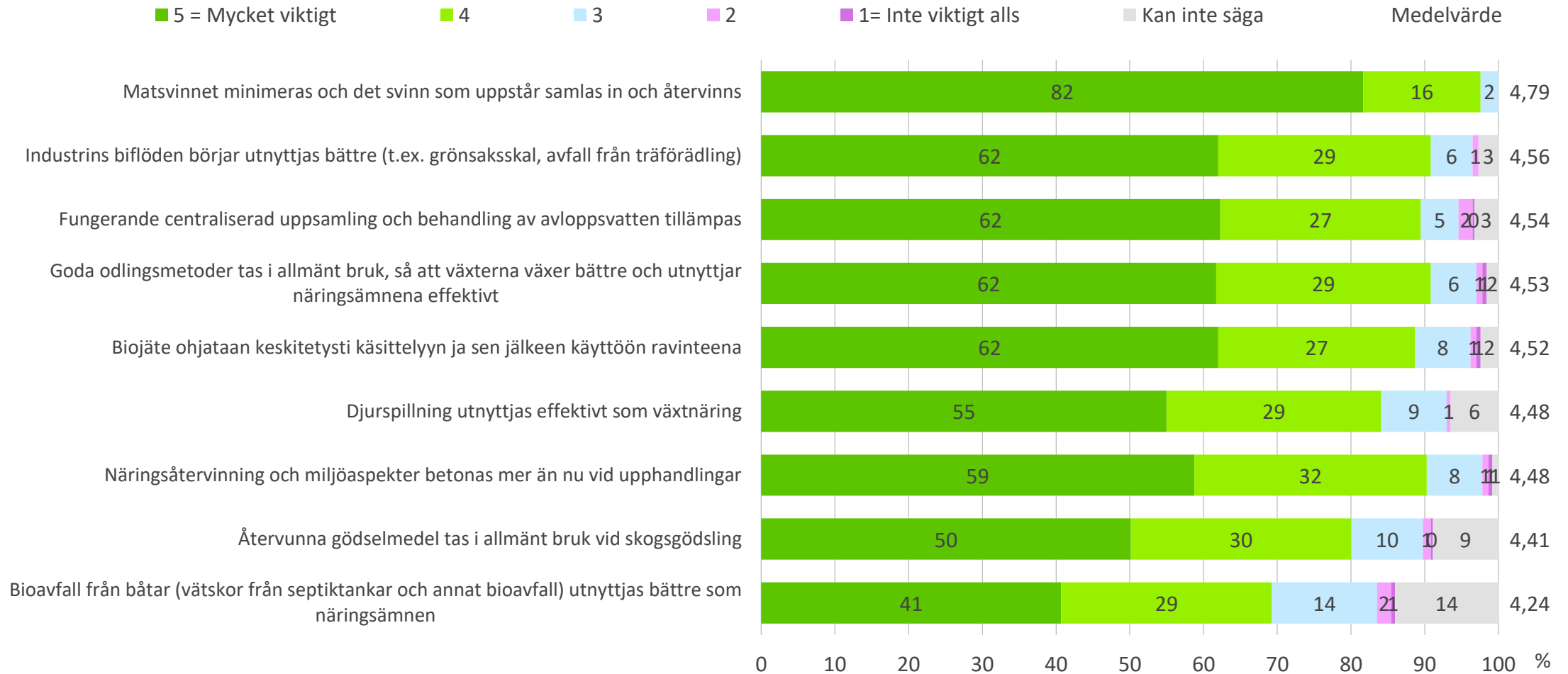
Kuinka tärkeitä seuraavat teemat ovat mielestäsi yleisesti ravinnekierrätyksen edistämiseksi? - Teknisk

Respondenter, n=284

Teknisk: Miljövärd, miljövärdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

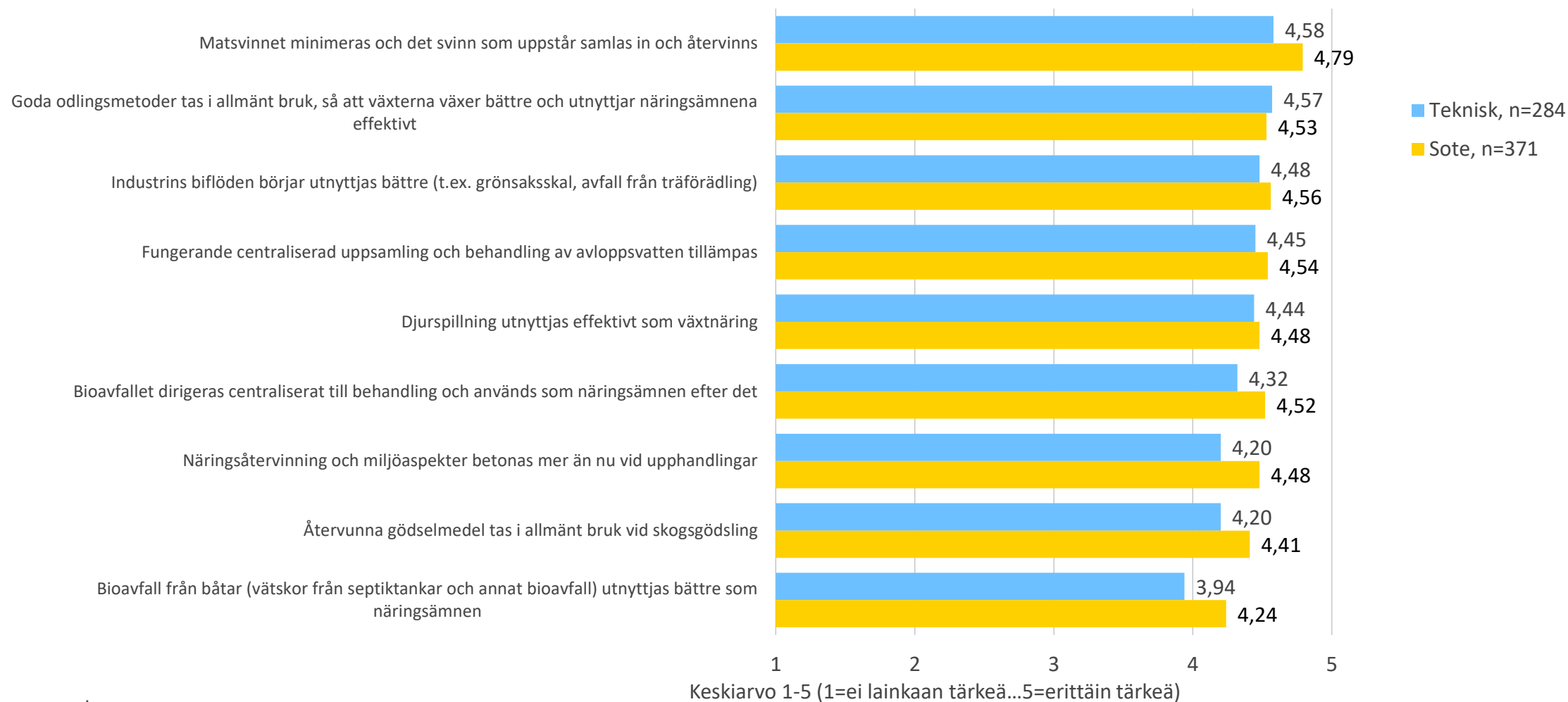
Hur viktiga tycker du att följande teman allmänt taget är för att främja näringsåtervinningen? - Sote

Respondenter, n=371

Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

Hur viktiga tycker du att följande teman allmänt taget är för att främja näringsåtervinningen?

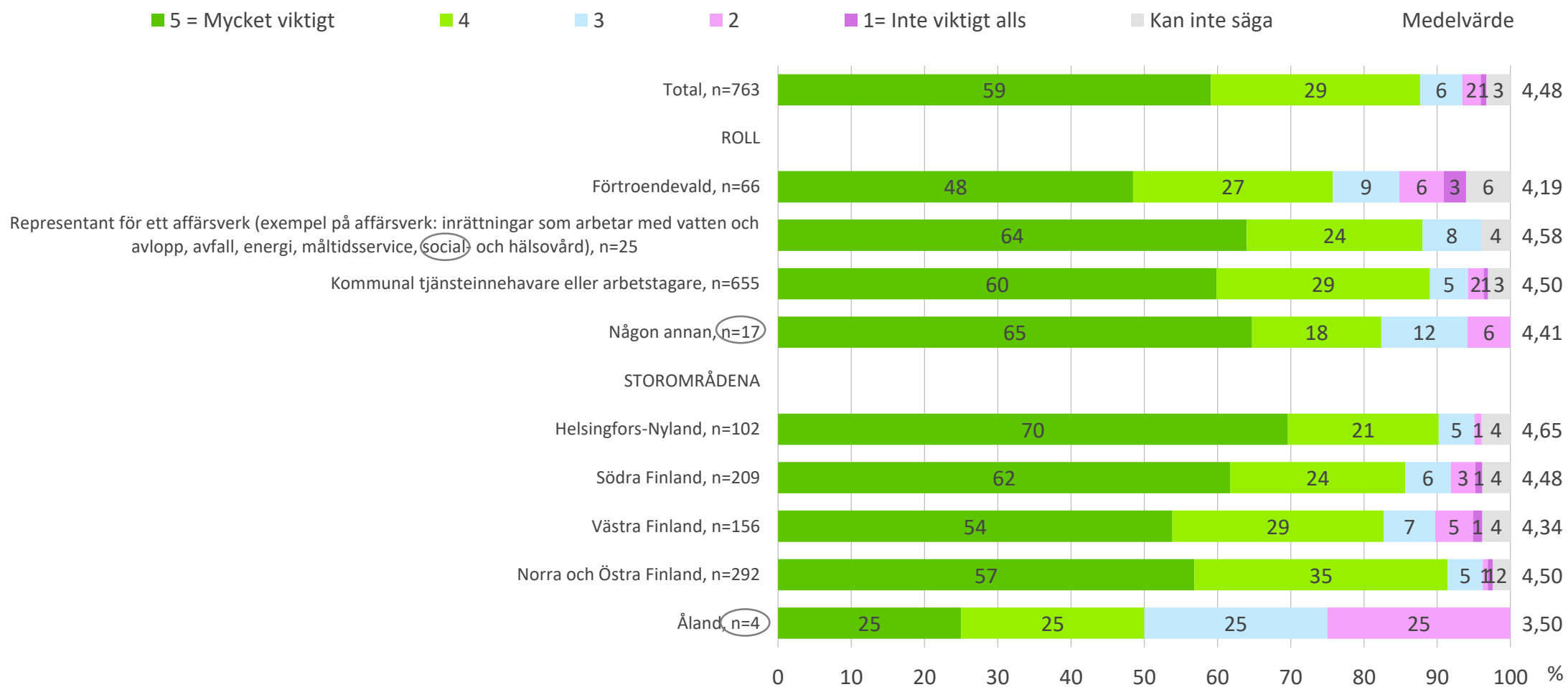

n= alla respondenter

Teknisk: Miljövård, miljövårdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

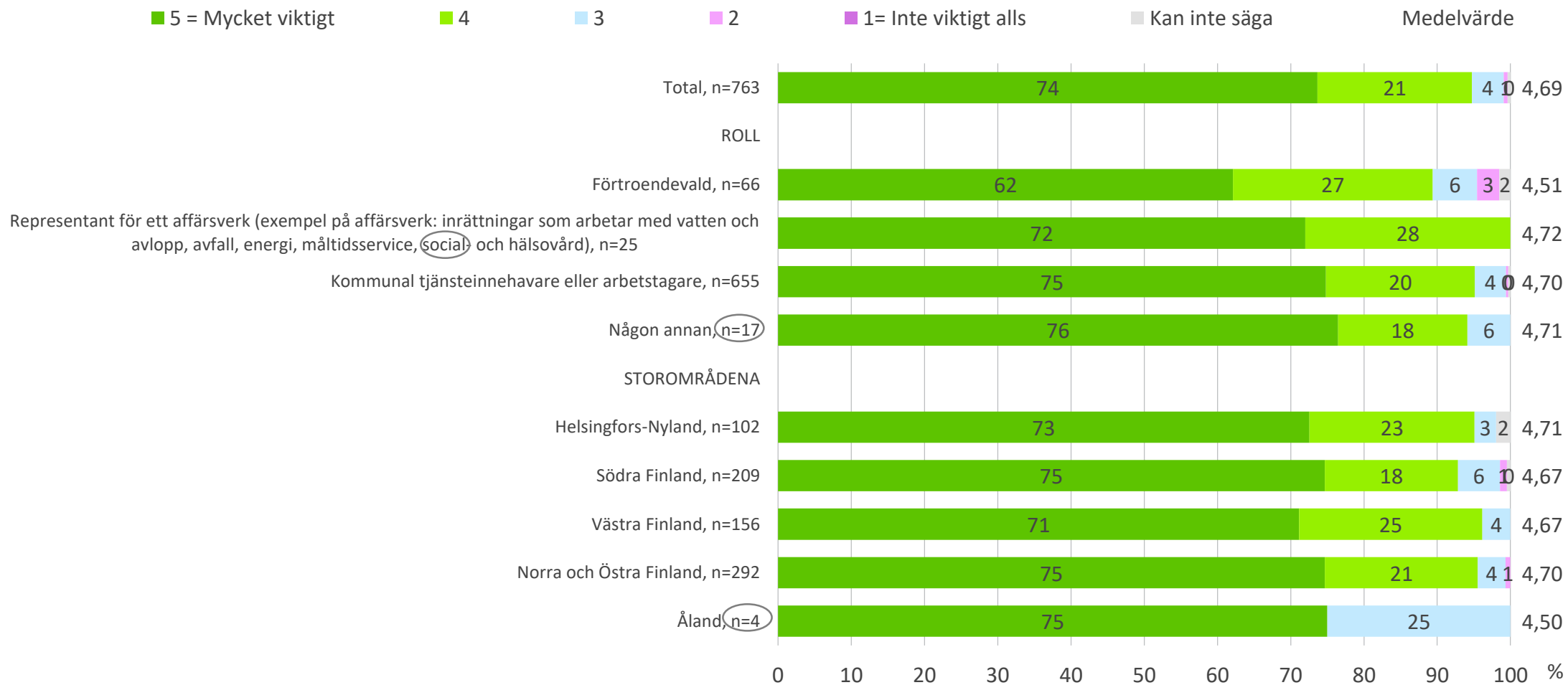
Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

Fungerande centraliserad uppsamling och behandling av avloppsvatten tillämpas

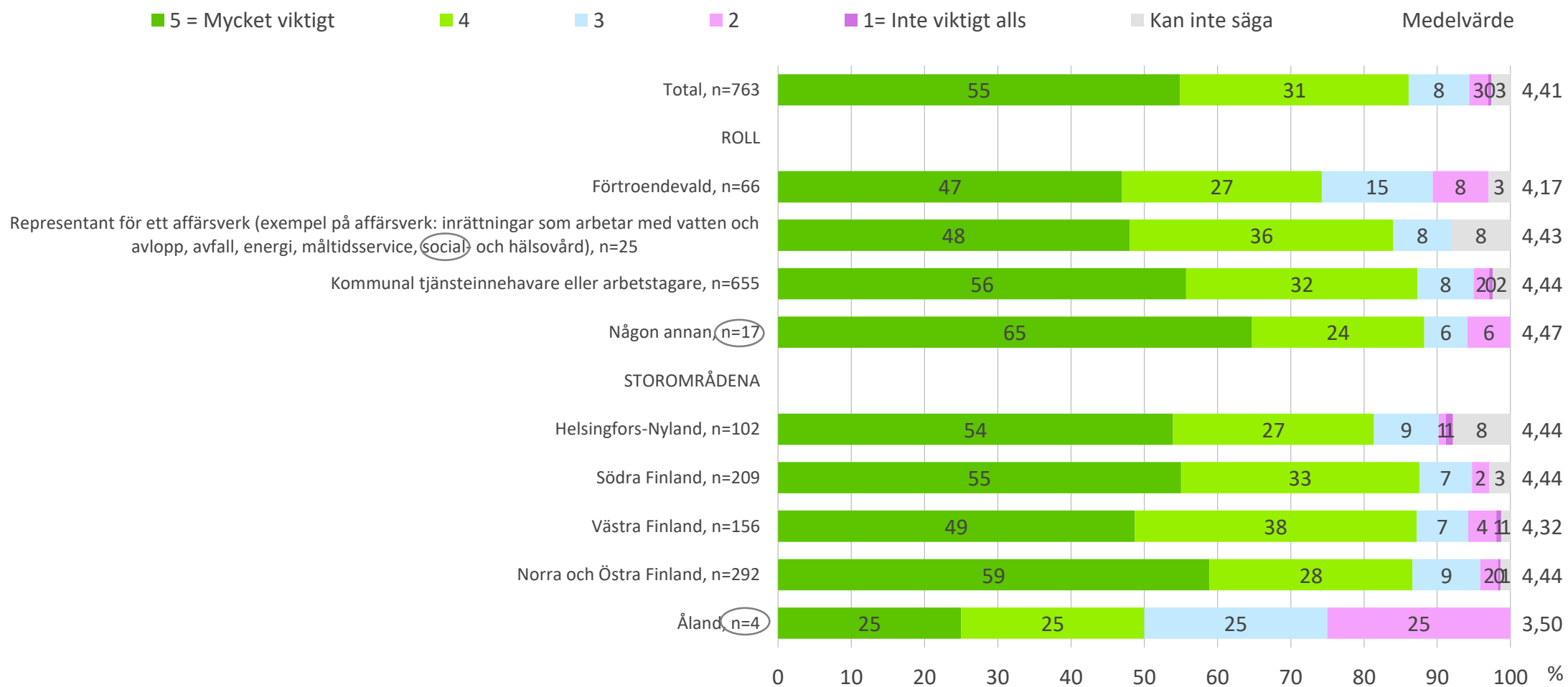
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Matsvinnet minimeras och det svinn som uppstår samlas in och återvinns

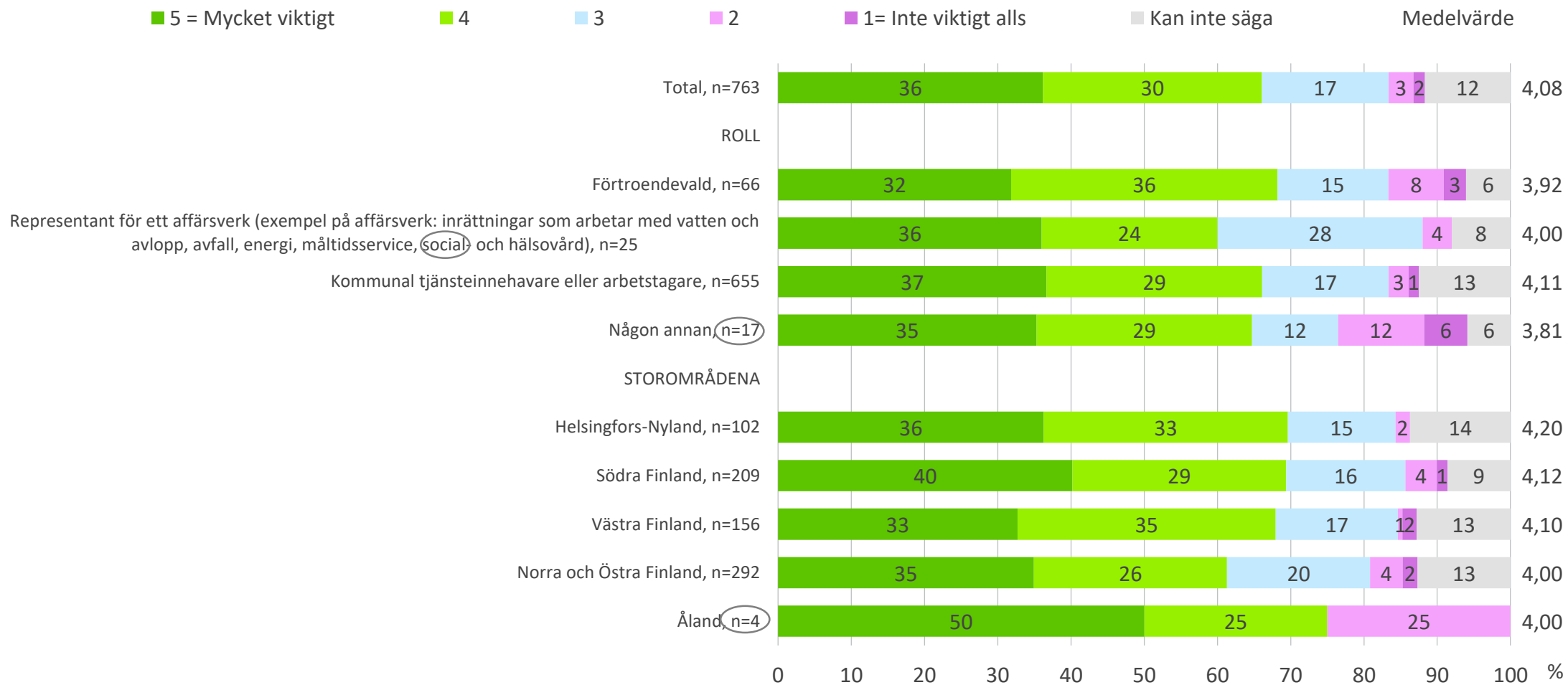
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Bioavfallet dirigeras centraliserat till behandling och används som näringsämnen efter det

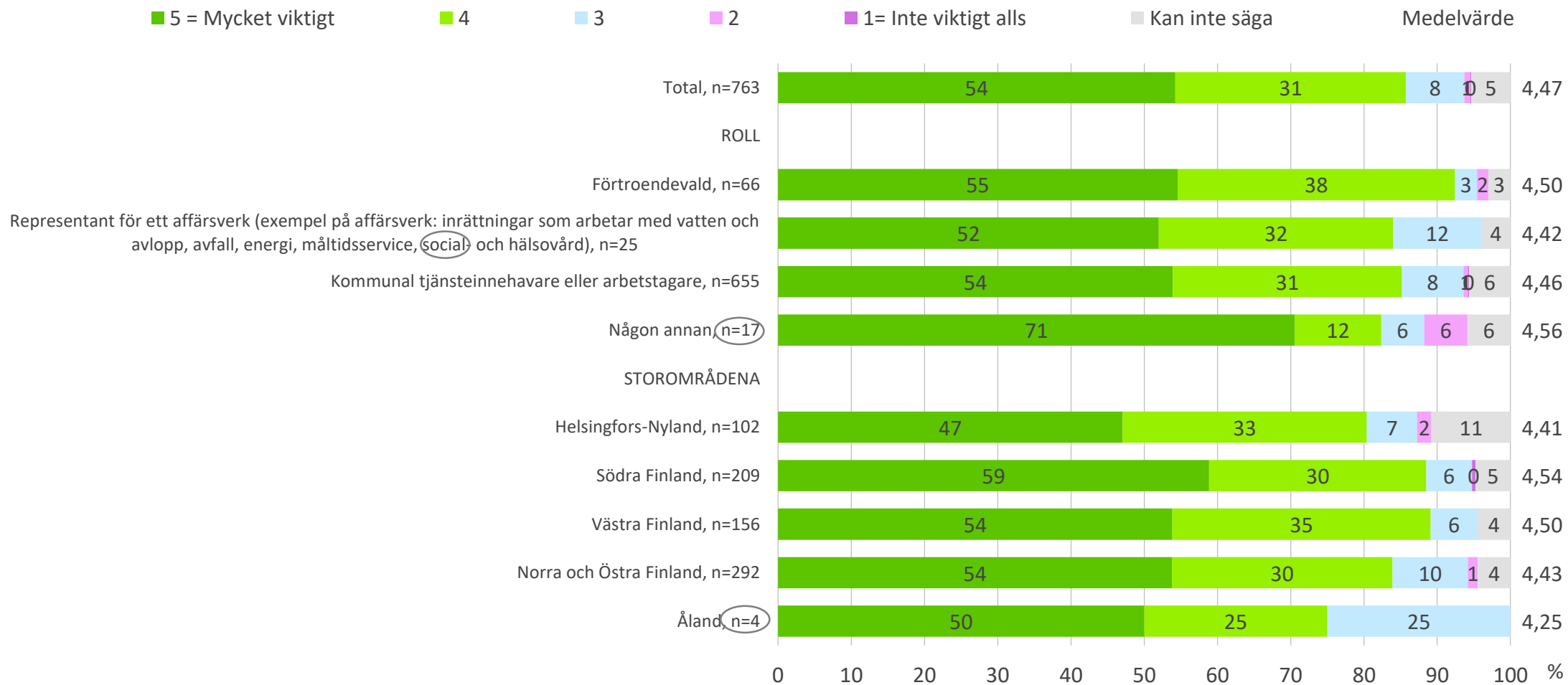
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Bioavfall från båtar (vätskor från septiktankar och annat bioavfall) utnyttjas bättre som näringsämnen

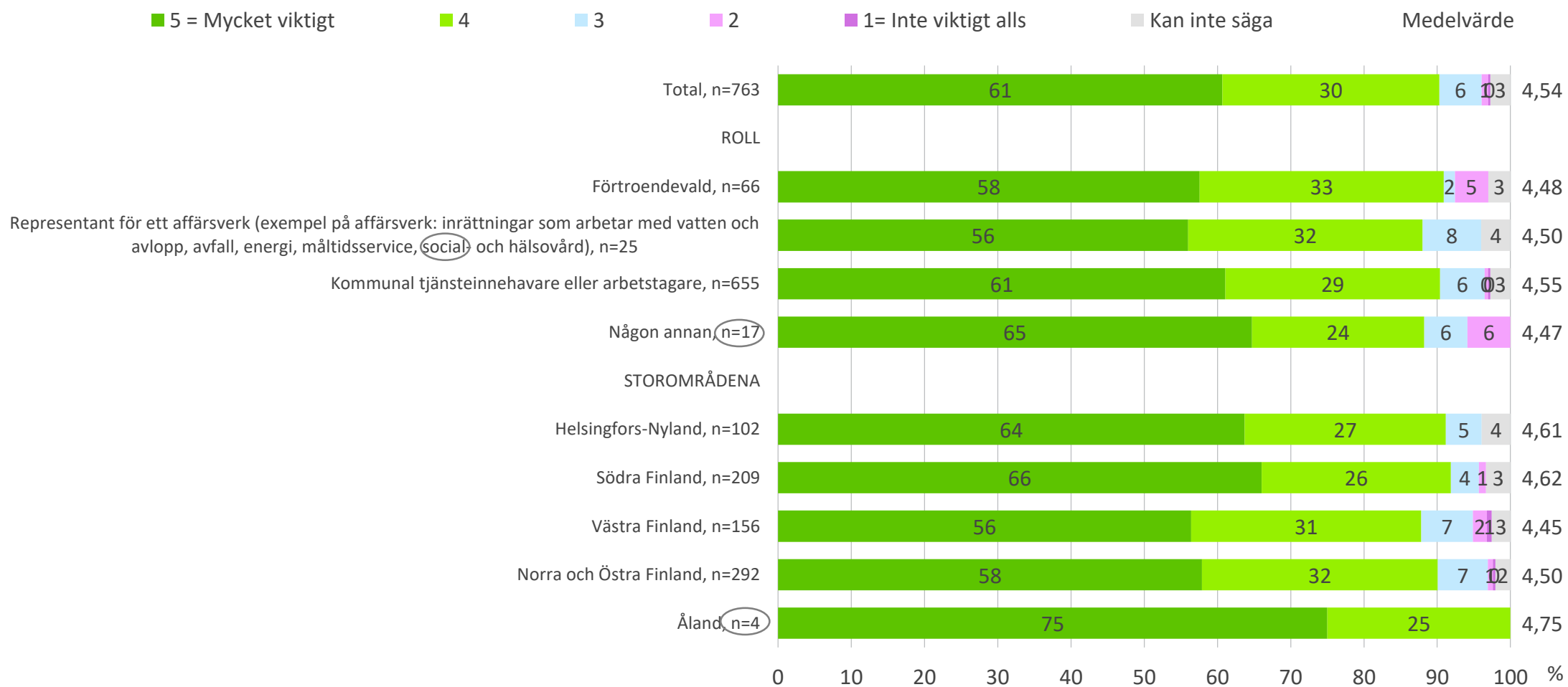
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Djurspillning utnyttjas effektivt som växtnäring

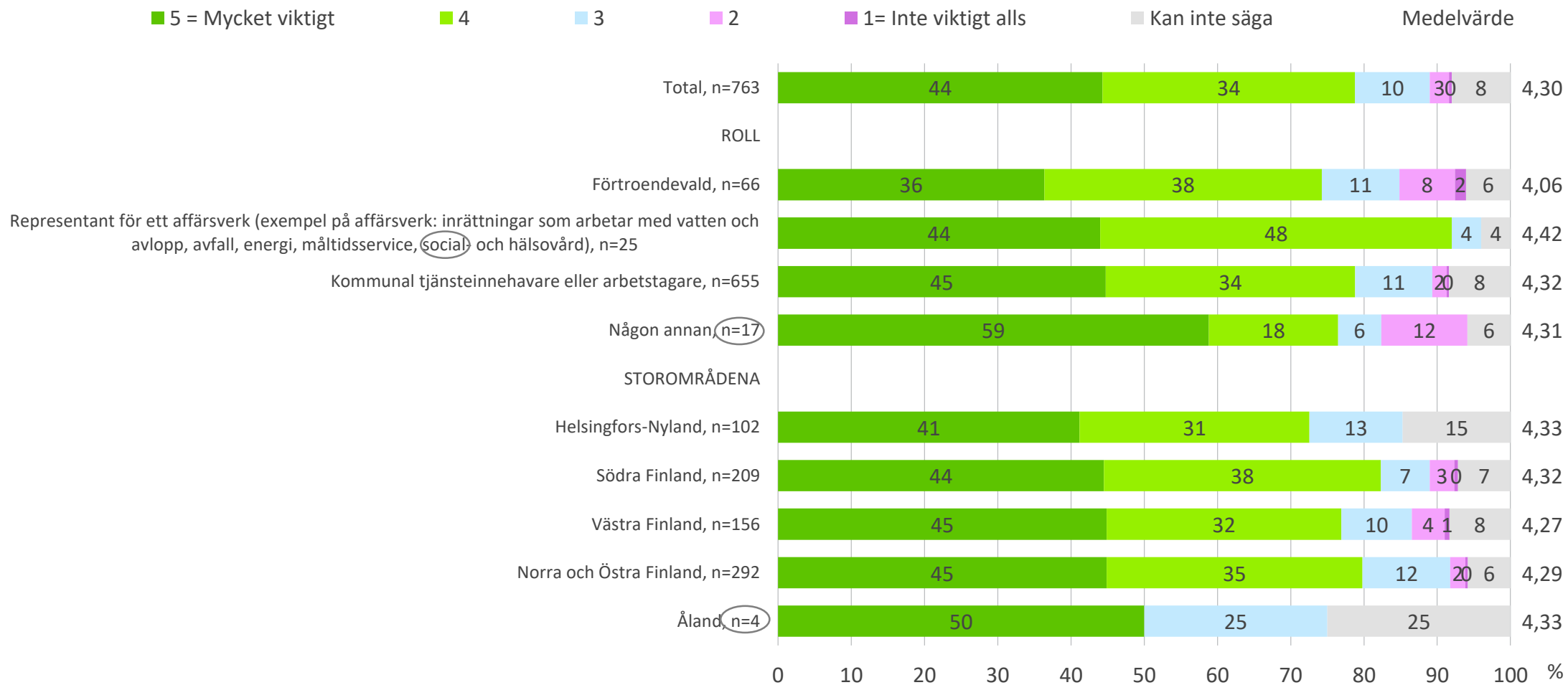
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Goda odlingsmetoder tas i allmänt bruk, så att växterna växer bättre och utnyttjar näringsämnen effektivt

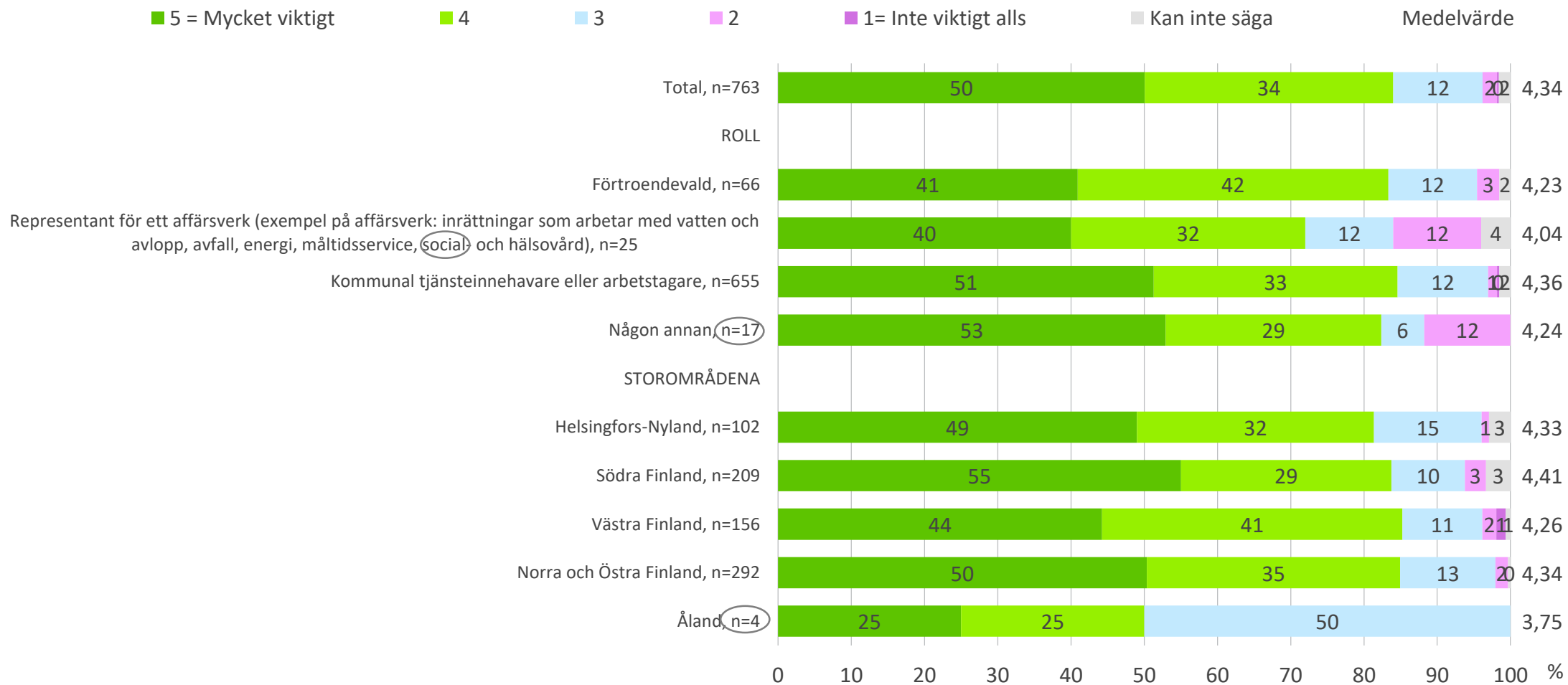
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Återvunna gödselmedel tas i allmänt bruk vid skogsgödsling

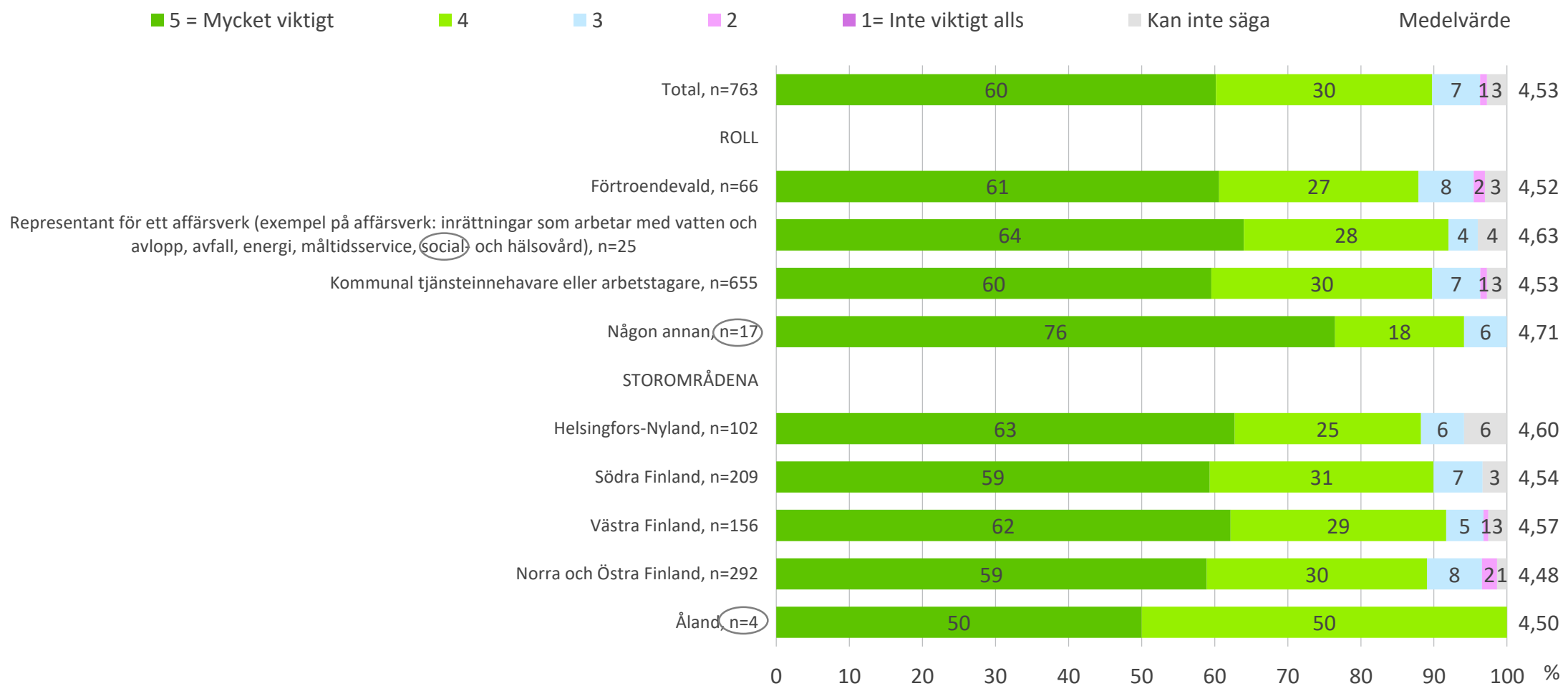
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Näringsåtervinning och miljöaspekter betonas mer än nu vid upphandlingar

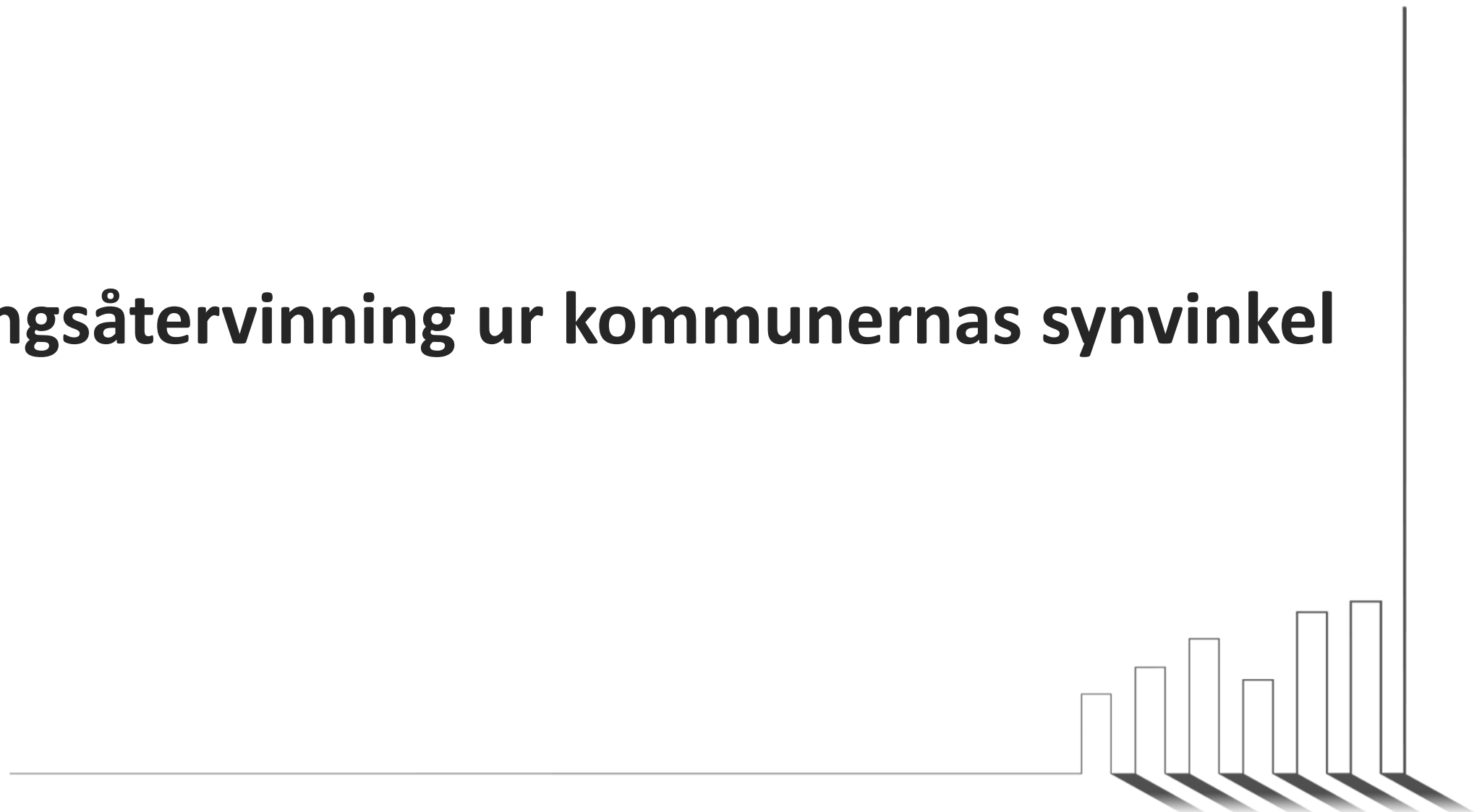
n=alla respondenter
 n≤25, resultaten är vägledande

Industrins biflöden börjar utnyttjas bättre (t.ex. grönsaksskal, avfall från träförädling)

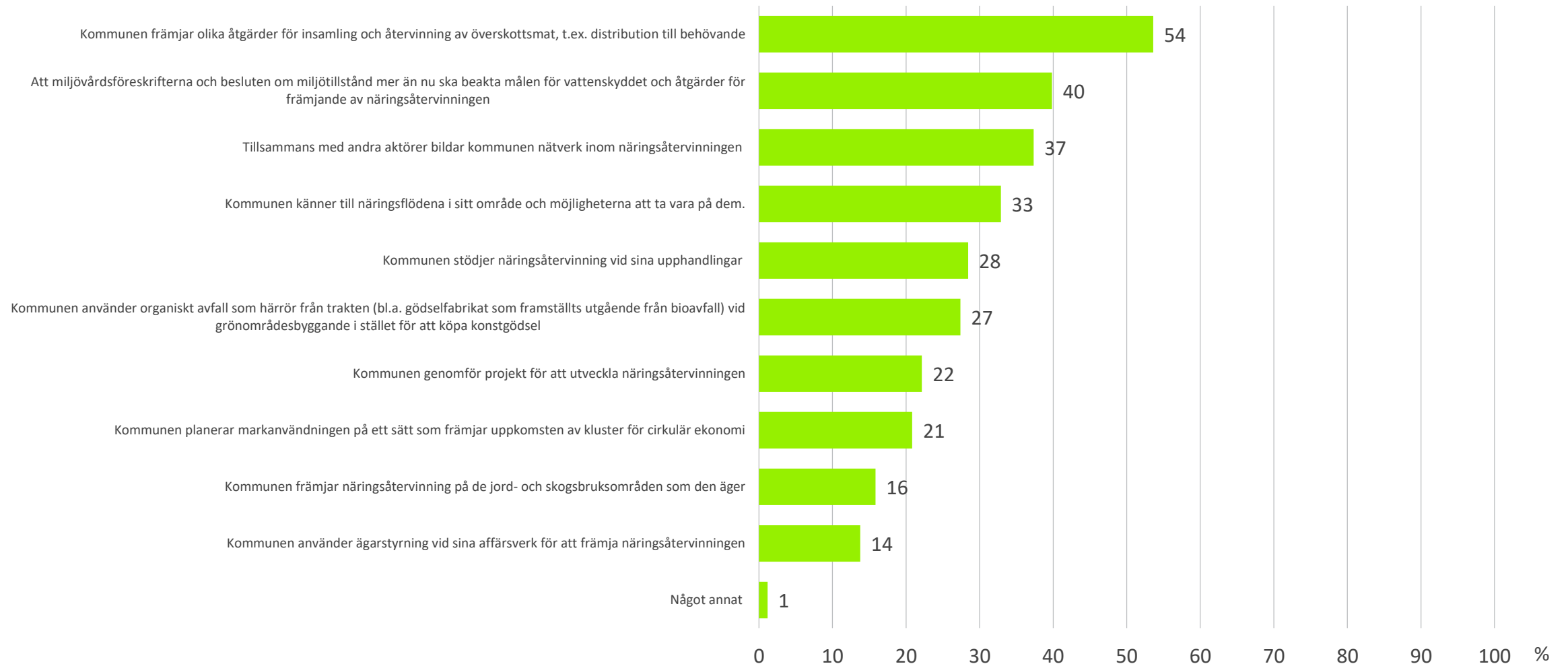

n=alla respondenter
n≤25, resultaten är vägledande

Näringsåtervinning ur kommunernas synvinkel

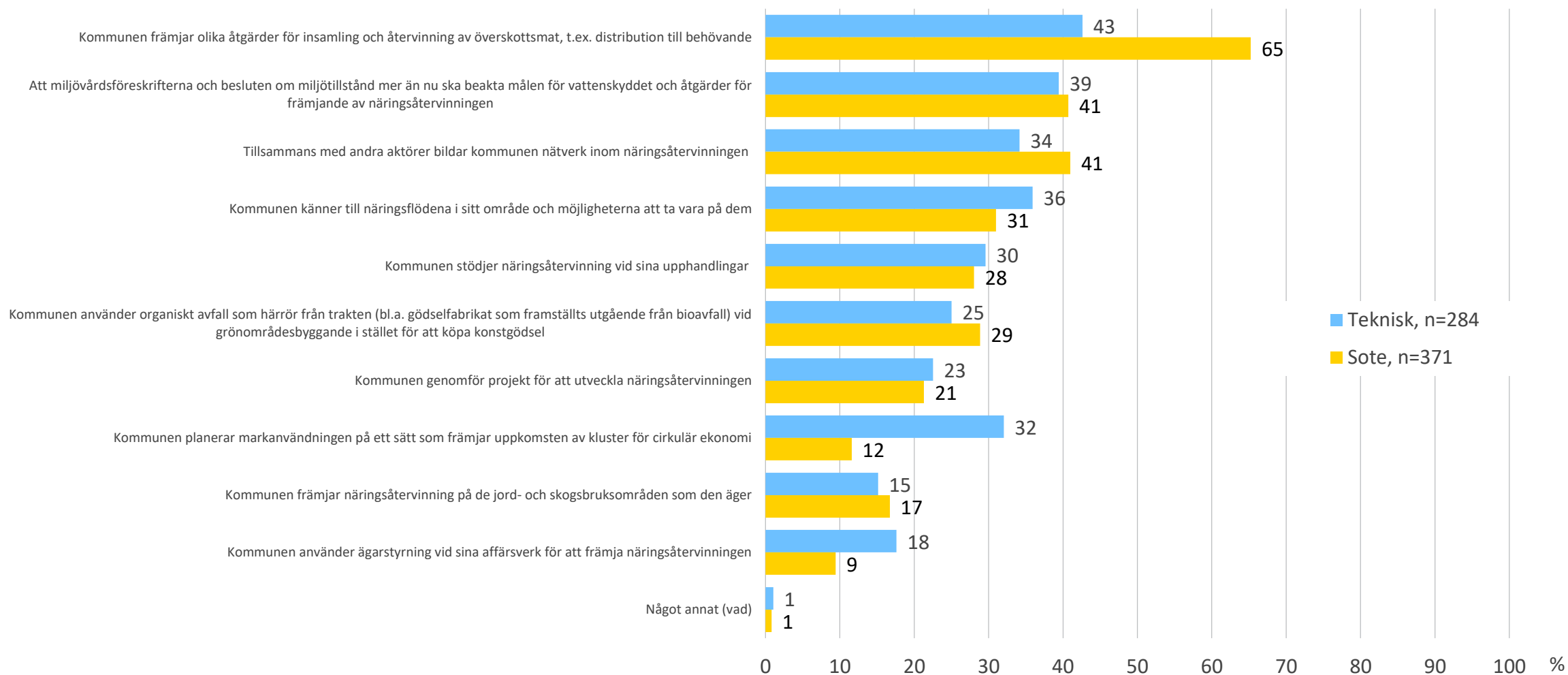

Välj de tre teman för näringsåtervinning som är viktigast i din kommun

Alla respondenter, n=763

Välj de tre teman för näringsåtervinning som är viktigast i din kommun

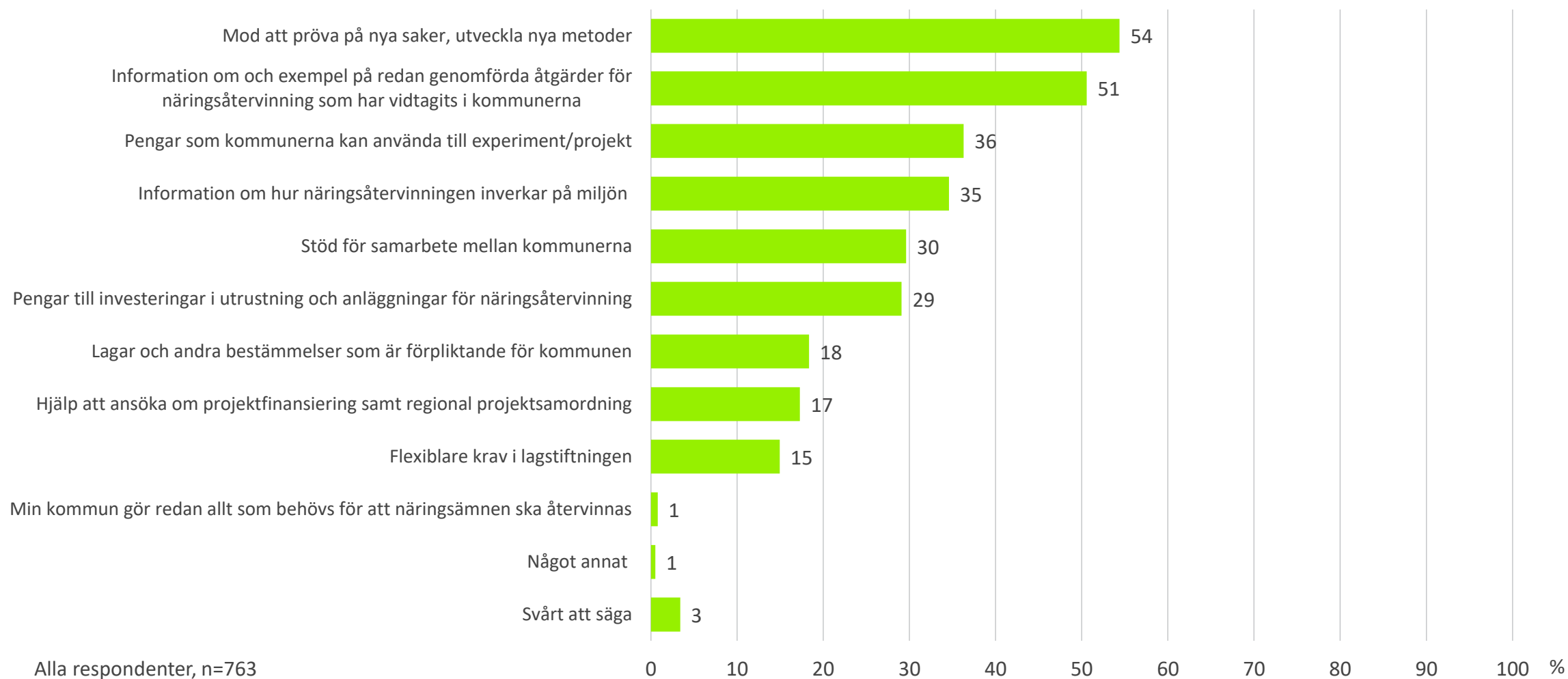

n= alla respondenter

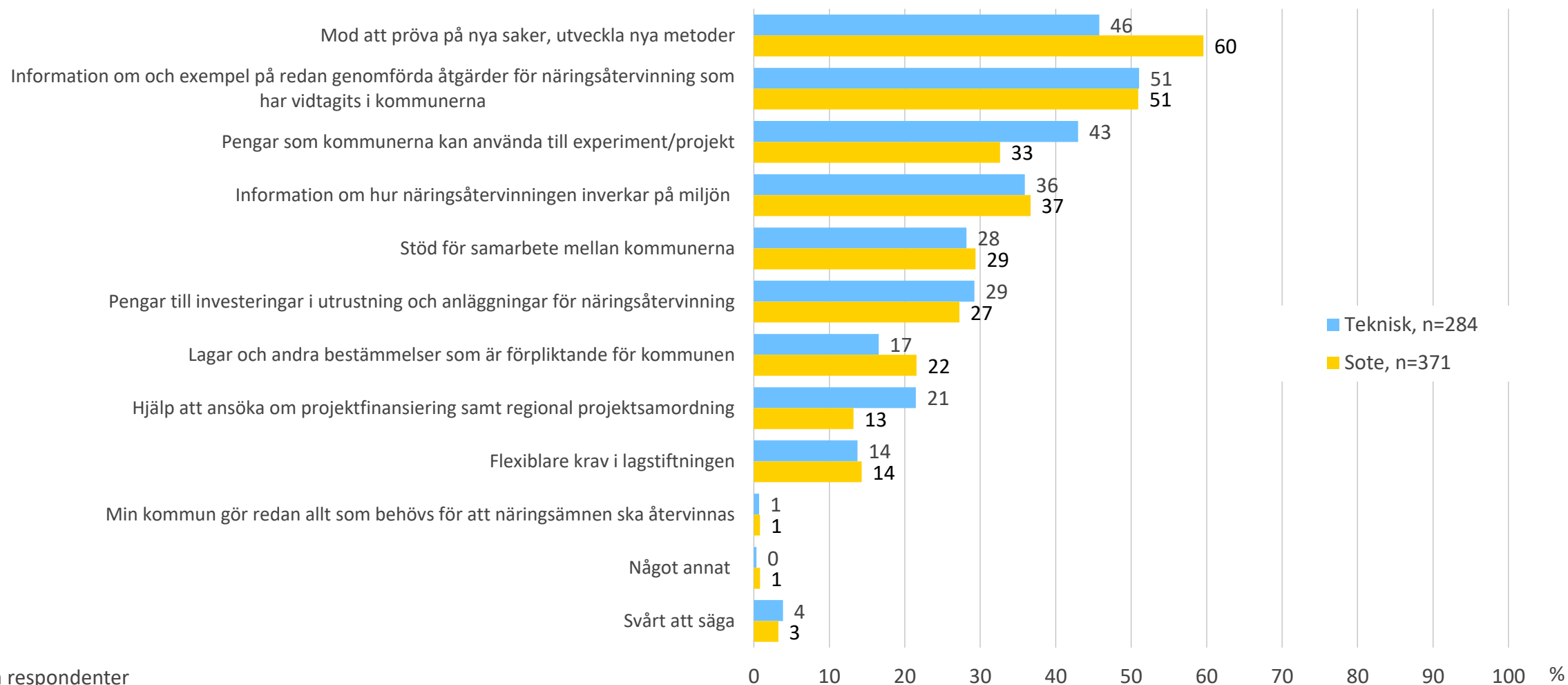
Teknisk: Miljövård, miljövårdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

Vad tycker du att det behövs mer av för att din egen kommun ska kunna satsa mer än nu på näringsåtervinning inom sitt område? Välj de 3 viktigaste

Vad tycker du att det behövs mer av för att din egen kommun ska kunna satsa mer än nu på näringsåtervinning inom sitt område? Välj de 3 viktigaste

n= alla respondenter

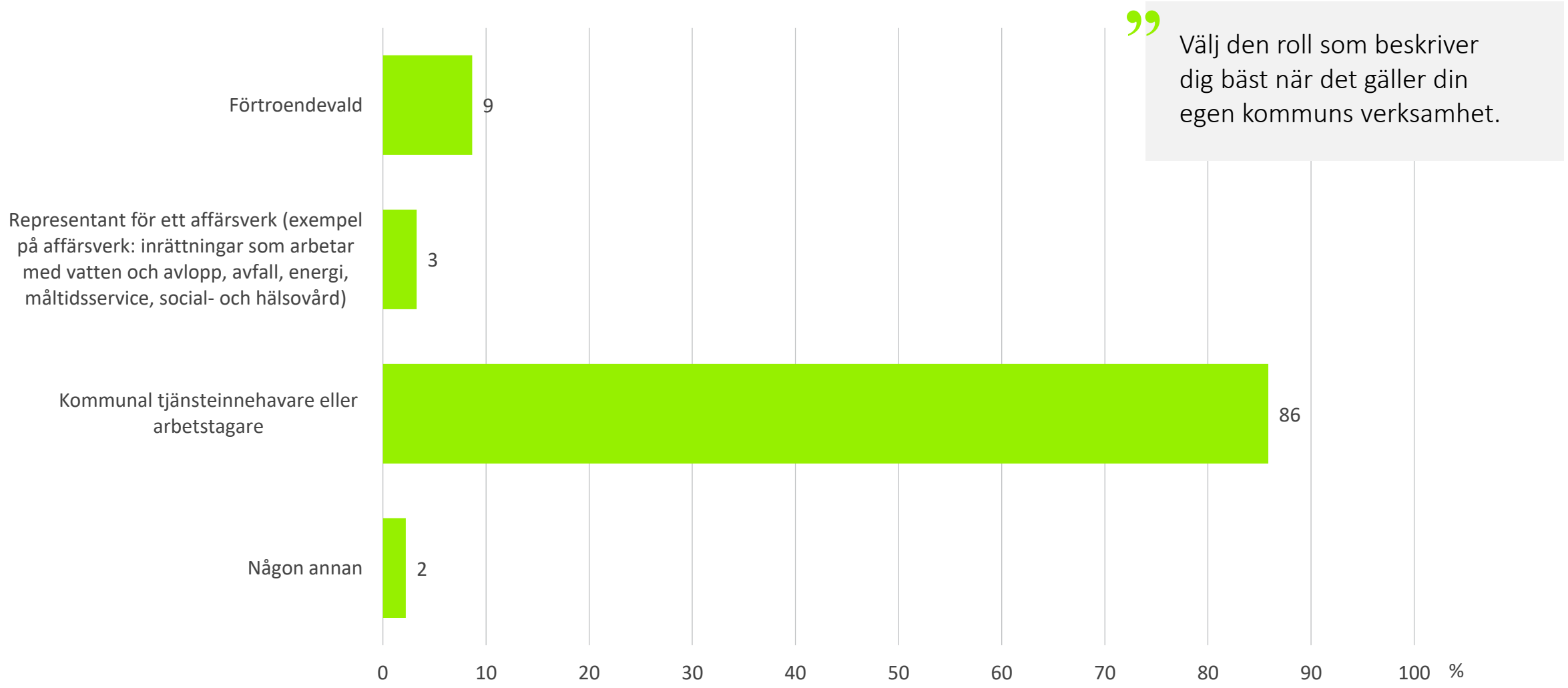
Teknisk: Miljövård, miljövårdsövervakning, Markanvändning, planläggning och områdesplanering, Måltids-/livsmedelsservice, Näringsväsendet, Byggnadstillsyn, Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar, Lantbruksväsendet, Avfallshantering, Vatten och avlopp, Någon annan

Sote: Bildning och utbildning, Hälsa och välbefinnande

RESPONDENTSTRUKTUR

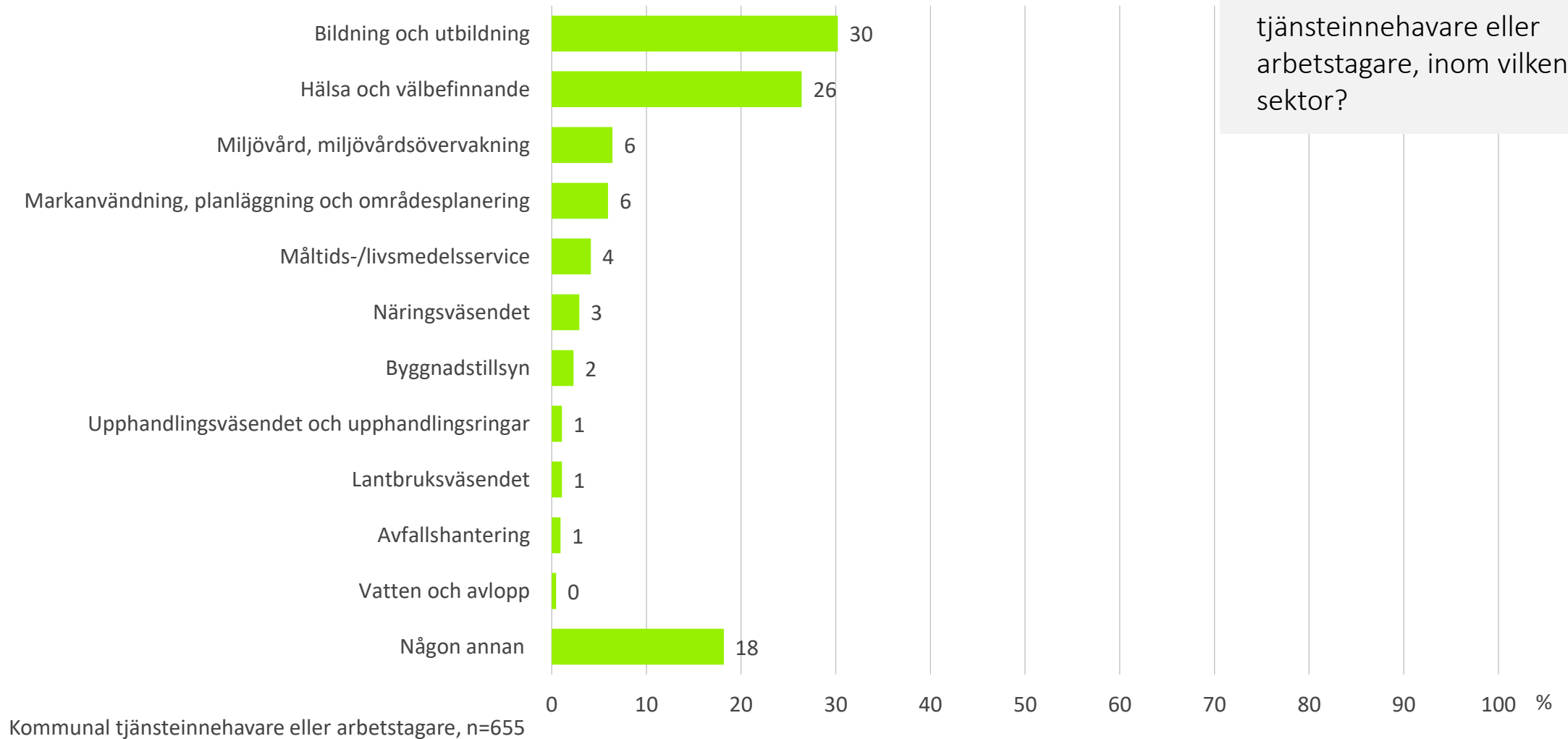
Respondenternas uppdelning enligt roll

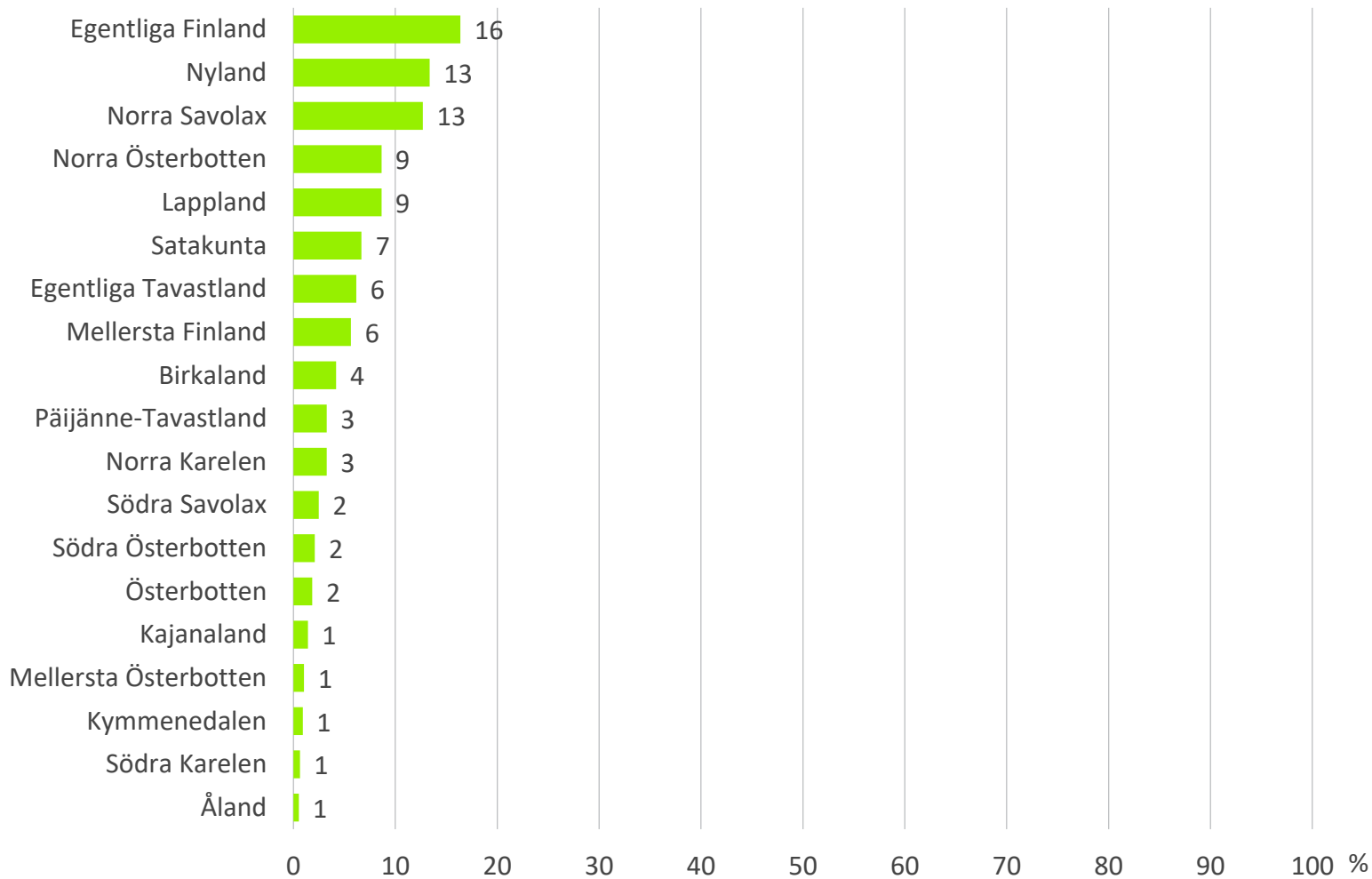
Alla respondenter, n=763

Kommunens/standens tjänsteinnehavares eller arbetstagares uppdelning enligt ansvarsområde

” Kommunaltjänsteinnehavare eller arbetstagare, inom vilken sektor?

Respondenternas uppdelning enligt landskap

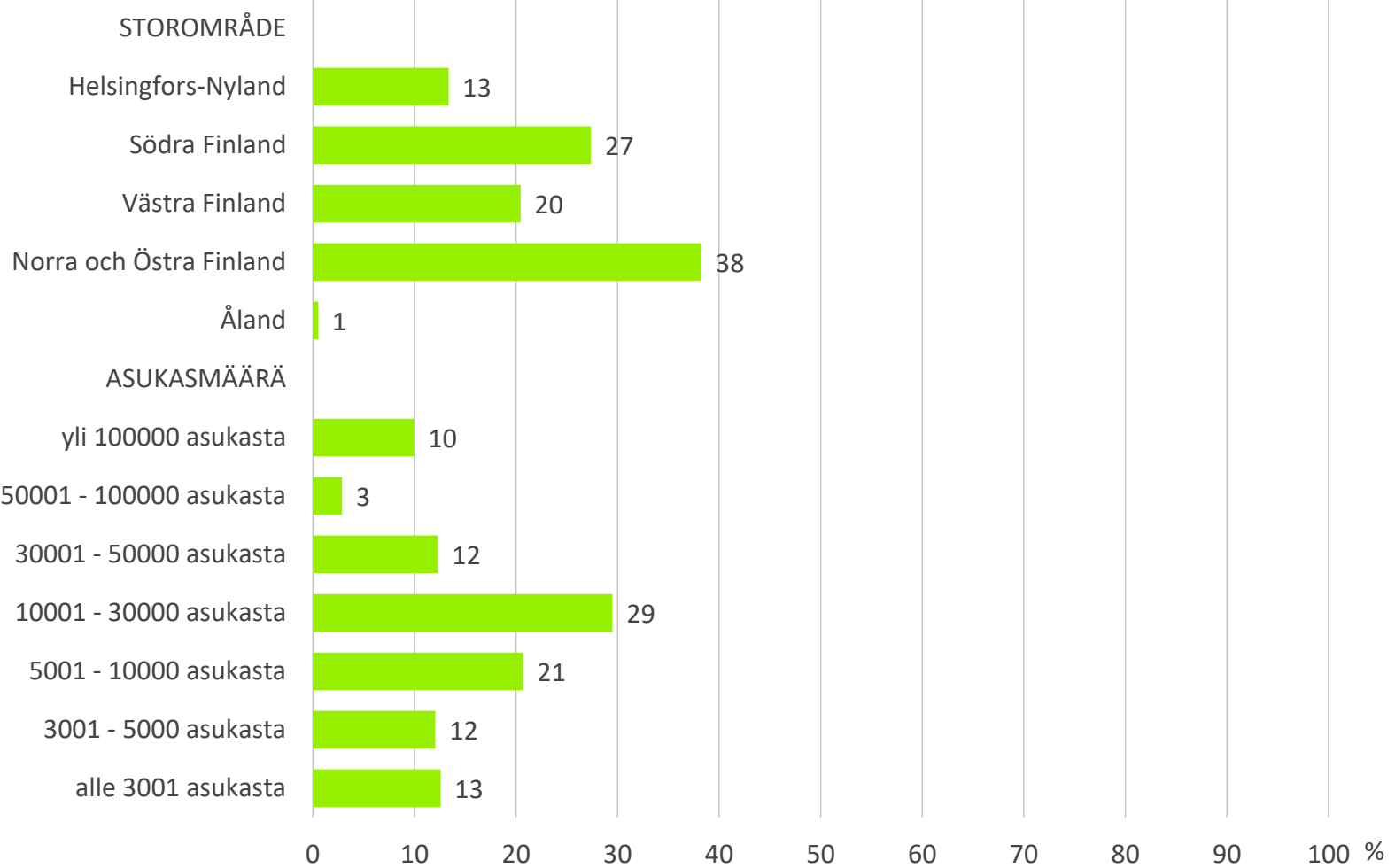
”

Den kommun som du representerar?

Alla respondenter, n=763

Respondenternas uppdelning enligt storområde och kommunens befolkning

” Den kommun som du representerar?

Alla respondenter, n=763

Tilläggsinformation om kommunernas näringsåtervinning

- Undersökningen är genomförd som en del av Egentliga Finlands NTM-centralens En näringsneutral kommunprojekt.
- En verksamhetsmodell för näringsåtervinning för kommuner och andra områden utvecklades i projektet En näringsneutral kommun under NMT-centralens förvaltning tillsammans med pilotkommuner under åren 2015–2017. Verksamheten fortsätter som ett av regeringens spetsprojekt ända till slutet av år 2020 som projektet Ravinneneutraali toiminta kunnan käytännöksi. Där görs verksamhetsmodellen bekant riksomfattande och kommunerna uppmuntras till att göra näringsneutralitet till en del av sina dagliga funktionerna samt att inse dess fördelar. Man önskar även att få idéer och synpunkter från kommunerna som stöd för koncepten samt för att mäta resultaten.

- Tilläggsinformation:

www.ymparisto.fi/ranku

sanna.tikander(at)ely-keskus.fi, 0295 023 019

anni.karhunen(at)ely-keskus.fi, 0295 022 878

”Det finns mycket positiva åsikter angående näringsåtervinning i kommunerna. Man saknar mer information, råd och resurser för att främja näringsåtervinning.”

Petra Kantola

marknadsforskare

petra.kantola@taloustutkimus.fi

p. 050 439 4489

BILAGOR

Frågeformulär

1. Vad anser du om följande påståenden som anknyter till näringsåtervinning, cirkulär ekonomi (dvs. kretsloppsekonomi) och kommunen?

	Helt av samma åsikt	I stort sett av samma åsikt	Varken av samma eller annan åsikt	I stort sett av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Kan inte säga
Kommunerna sparar tack vare näringsåtervinning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ett mångsektoriellt företagsnätverk inom cirkulär ekonomi och näringsåtervinning är en styrka för kommunerna	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunerna spelar en viktig roll när det gäller näringsåtervinning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunerna främjar redan näringsåtervinning tillräckligt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunen bör redan i sina strategiska riktlinjer och beslut (t.ex. i kommunstrategin) stödja lösningar som hör ihop med näringsåtervinning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunerna bör satsa mer än nu på att främja näringsåtervinning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Näringsåtervinning är nödvändigt med tanke på framtidens livsmedelsförsörjning	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Hur viktiga tycker du att följande teman allmänt taget är för att främja näringsåtervinningen?

	5 = Mycket viktigt	4	3	2	1= Inte viktigt alls	Kan inte säga
Industrins biflöden börjar utnyttjas bättre (t.ex. grönsaksskal, avfall från träförädling)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Djurspillning utnyttjas effektivt som växtnäring	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Återvunna gödselmedel tas i allmänt bruk vid skogsgödning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bioavfallet dirigeras centraliserat till behandling och används som näringsämnen efter det	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Näringsåtervinning och miljöaspekter betonas mer än nu vid upphandlingar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fungerande centraliserad uppsamling och behandling av avloppsvatten tillämpas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Goda odlingsmetoder tas i allmänt bruk, så att växterna växer bättre och utnyttjar näringsämnena effektivt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bioavfall från båtar (vätskor från septiktankar och annat bioavfall) utnyttjas bättre som näringsämnen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Matsvinnet minimeras och det svinn som uppstår samlas in och återvinns	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Välj de tre teman för näringsåtervinning som är viktigast i din kommun.

- Kommunen använder organiskt avfall som härrör från trakten (bl.a. gödselafabrikat som framställts utgående från bioavfall) vid grönområdesbyggande i stället för att köpa konstgödsel
- Kommunen använder ägarstyrning vid sina affärsverk för att främja näringsåtervinningen
- Kommunen känner till näringsflödena i sitt område och möjligheterna att ta vara på dem.
- Att miljövårdsföreskrifterna och besluten om miljötillstånd mer än nu ska beakta målen för vattenskyddet och åtgärder för främjande av näringsåtervinningen
- Kommunen främjar näringsåtervinning på de jord- och skogsbruksområden som den äger
- Kommunen främjar olika åtgärder för insamling och återvinning av överskottsmat, t.ex. distribution till behövande
- Kommunen genomför projekt för att utveckla näringsåtervinningen
- Kommunen planerar markanvändningen på ett sätt som främjar uppkomsten av kluster för cirkulär ekonomi
- Kommunen stödjer näringsåtervinning vid sina upphandlingar
- Tillsammans med andra aktörer bildar kommunen nätverk inom näringsåtervinningen
- Något annat, vad?

4. Vad tycker du att det behövs mer av för att din egen kommun ska kunna satsa mer än nu på näringsåtervinning inom sitt område? **Välj de 3 viktigaste.**

- Hjälp att ansöka om projektfinansiering samt regional projektsamordning
- Flexiblare krav i lagstiftningen
- Stöd för samarbete mellan kommunerna
- Information om hur näringsåtervinningen inverkar på miljön
- Information om och exempel på redan genomförda åtgärder för näringsåtervinning som har vidtagits i kommunerna
- Mod att pröva på nya saker, utveckla nya metoder
- Lagar och andra bestämmelser som är förpliktande för kommunen
- Min kommun gör redan allt som behövs för att näringsämnen ska återvinnas
- Pengar till investeringar i utrustning och anläggningar för näringsåtervinning
- Pengar som kommunerna kan använda till experiment/projekt
- Något annat, vad?
- Svårt att säga

5. Saknas det i enkäten något som du tycker är viktigt och som skulle främja arbetet för näringsåtervinning i kommunerna? Du kan skriva det här. Eller så kan du skriva någon annan hälsning med näringsåtervinningstema till enkätmakarna.

BAKGRUNDSFRÅGOR

1. Välj den roll som beskriver dig bäst när det gäller din egen kommuns verksamhet.

- Förtroendevald
- Representant för ett affärsverk (exempel på affärsverk: inrättningar som arbetar med vatten och avlopp, avfall, energi, måltidsservice, social- och hälsovård)
- Kommunal tjänsteinnehavare eller arbetstagare
- Något annat, vad?

1B. Kommunal tjänsteinnehavare eller arbetstagare, inom vilken sektor?

- Miljövård, miljövårdsövervakning
- Avfallshantering
- Vatten och avlopp
- Byggnadstillsyn
- Markanvändning, planläggning och områdesplanering
- Näringsväsendet
- Måltids-/livsmedelsservice
- Upphandlingsväsendet och upphandlingsringar
- Hälsa och välbefinnande
- Bildning och utbildning
- Lantbruksväsendet
- Någon annan sektor, vilken?

2. Den kommun som du representerar